

MONITORUL OFICIAL

AL

ROMÂNIEI

Anul VII — Nr. 167

PARTEA I
LEGI, DECRETE, HOTĂRÂRI ȘI ALTE ACTE

Luni, 31 iulie 1995

SUMAR

Nr.		Pagina
LEGI ȘI DECRETE		
84.	— Legea învățământului.....	1-17
DECRETE		
286.	— Decret pentru promulgarea Legii învățământului.....	18
DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE		
72.	— Decizie cu privire la constituționalitatea unor prevederi ale Legii învățământului.....	18-31

LEGI ȘI DECRETE

PARLAMENTUL ROMÂNIEI

CAMERA DEPUTAȚILOR

SENATUL

Legea învățământului

Parlamentul României adoptă prezenta lege.

TITLUL I Dispoziții generale

Art. 1. — Prezenta lege reglementează organizarea și funcționarea sistemului național de învățământ.

Art. 2. — În România, învățământul constituie prioritate națională.

Art. 3. — (1) Învățământul urmărește realizarea idealului educațional întemeiat pe tradițiile umaniste, pe valorile democrației și pe aspirațiile societății românești și contribuie la păstrarea identității naționale.

(2) Idealul educațional al școlii românești constă în dezvoltarea liberă, integrală și armonioasă a individualității umane, în formarea personalității autonome și creative.

Art. 4. — (1) Învățământul are ca finalitate formarea personalității umane, prin:

a) însușirea cunoștințelor științifice, a valorilor culturii naționale și universale;

b) formarea capacităților intelectuale, a disponibilităților afective și a abilităților practice prin asimilarea de cunoștințe umaniste, științifice, tehnice și estetice;

c) asimilarea tehnicilor de muncă intelectuală, necesare instruirii și autoinstruirii pe durata întregii vieți;

d) educarea în spiritul respectării drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, al demnității și al toleranței, al schimbului liber de opinii;

e) cultivarea sensibilității față de problematica umană, față de valorile moral-civice, a respectului pentru natură și mediul înconjurător;

f) dezvoltarea armonioasă a individului, prin educație fizică, educație igienico-sanitară și practicarea sportului;

g) profesionalizarea tinerei generații pentru desfășurarea unor activități utile, producătoare de bunuri materiale și spirituale.

(2) Învățământul asigură cultivarea dragostei față de țară, față de trecutul istoric și de tradițiile poporului român.

(3) Finalitățile școlii românești se realizează prin strategii și tehnici moderne de instruire și educare, susținute de științele educației și practica școlară, conform obiectivelor fiecărui nivel de învățământ.

Art. 5. — (1) Cetățenii României au drepturi egale de acces la toate nivelurile și formele de învățământ, indiferent de condiția socială și materială, de sex, rasă, naționalitate, apartenență politică sau religioasă.

(2) Statul promovează principiile învățământului democratic și garantează dreptul la educația diferențiată, pe baza pluralismului educațional.

Art. 6. — Învățământul general obligatoriu este de 8 clase. Frecventarea obligatorie a învățământului de 8 clase începe la vârsta de 16 ani.

Art. 7. — (1) Învățământul de stat este gratuit.

(2) Pentru unele activități se pot percepe taxe, în condițiile stabilite de prezenta lege.

(3) Învățământul de stat este finanțat de la bugetul de stat și de la bugetele locale. Fondurile destinate învățământului sunt nominalizate distinct în bugetul de stat și în bugetele locale.

(4) Învățământul poate fi finanțat și de către agenți economici.

(5) Învățământul poate fi susținut prin burse, credite de studii, taxe, donații, sponsorizări, surse proprii și alte surse legale.

(6) Statul îi sprijină material, cu precădere, pe elevii și studenții care obțin rezultate foarte bune la învățătură și dovedesc aptitudini deosebite pentru formarea lor în domeniul unei profesii.

(7) Statul și alți factori interesați subvenționează activitățile de performanță, de nivel național și internațional, ale elevilor și studenților.

(8) Instituțiile și unitățile de învățământ sunt persoane juridice, cu excepția școlilor care au numai clasele I-IV.

Art. 8. — (1) Învățământul de toate gradele se desfășoară în limba română. În fiecare localitate se organizează și funcționează clase cu limba de predare română.

(2) Dreptul persoanelor aparținând minorităților naționale de a învăța limba lor maternă și dreptul de a putea fi instruite în această limbă sunt garantate, în condițiile prezentei legi.

(3) Studiul și însușirea în școală a limbii române, ca limbă oficială de stat, sunt obligatorii pentru toți cetățenii români, indiferent de naționalitate.

(4) Atât în învățământul de stat, cât și în cel particular, documentele școlare oficiale se întocmesc în limba română.

Art. 9. — (1) Planurile învățământului primar, gimnazial, liceal și profesional includ religia ca disciplină școlară. În învățământul primar religia este disciplină obligatorie, în învățământul gimnazial este opțională, iar în învățământul liceal și profesional este facultativă. Elevul, cu acordul părintelui sau al tutorelui legal instituit, alege pentru studiu religia și confesiunea.

(2) Cultele recunoscute oficial de stat pot solicita Ministerului Învățământului organizarea unui învățământ specific, corespunzător necesităților de pregătire a personalului de cult, numai pentru absolvenții învățământului gimnazial sau

liceal, după caz. Ele răspund de elaborarea programelor de studii, care se aprobă de către Secretariatul de Stat pentru Culte și de Ministerul Învățământului.

Art. 10. — (1) Rețeaua unităților și instituțiilor învățământului de stat este organizată și aprobată de Ministerul Învățământului, în concordanță cu dinamica demografică și cu necesitățile de formare profesională, actuale și de perspectivă.

(2) Autoritățile locale și agenții economici pot înființa și finanța unități școlare, în condițiile legii.

(3) Ministerul Învățământului poate aproba organizarea de unități și instituții de învățământ în care predarea să se facă în limbi de circulație internațională, în condițiile prezentei legi. În aceste școli, Limba și literatura română, Istoria românilor și Geografia României se predau și se examinează în limba română.

(4) Ministerul Învățământului poate aproba organizarea de unități de învățământ sau clase constituite din elevi capabili de performanțe.

(5) În condițiile prezentei legi, se pot organiza unități de învățământ cu predarea în limba română, pe lângă oficiile diplomatice și instituțiile culturale ale României în străinătate.

(6) Ministerul Învățământului, în colaborare cu Ministerul Afacerilor Externe, are obligația să sprijine învățământul în limba maternă în țările în care trăiesc români, cu respectarea legislației statului respectiv.

Art. 11. — (1) Învățământul nu se subordonează scopurilor și doctrinelor promovate de partide sau de alte formațiuni politice.

(2) În unitățile și spațiile de învățământ se interzic crearea și funcționarea partidelor sau altor formațiuni politice, precum și desfășurarea activităților de organizare și propagandă politică.

(3) În învățământ se interzice prozelitismul religios.

(4) În spațiile destinate procesului de învățământ, în unități de cercetare științifică, biblioteci, edituri și tipografii ale instituțiilor de învățământ, în cămine, internate, cantine, cluburi, case de cultură ale studenților, case ale corpului didactic, case universitare, tabere școlare, baze și complexe cultural-sportive, palate și cluburi ale copiilor și elevilor sunt interzise activitățile care încalcă normele generale de moralitate, primejdind sănătatea fizică sau psihică a tineretului.

Art. 12. — (1) Ministerul Învățământului, pe baza consultării celorlalte instituții și ministere interesate, proiectează, fundamentează și aplică strategia globală a învățământului, stabilește obiectivele sistemului de învățământ în ansamblul său, precum și obiectivele educaționale pe niveluri și profiluri de învățământ.

(2) Organizarea și conținutul învățământului nu pot fi structurate după criterii exclusiviste și discriminatorii de ordin ideologic, politic, religios sau etnic. Nu sunt considerate a fi structurate după criterii exclusiviste și discriminatorii unitățile și instituțiile de învățământ create din nevoi de ordin religios sau lingvistic, în care predarea corespunde alegerii părinților sau tutorilor legal instituiți ai elevilor.

(3) Ministerul Învățământului, consultând factorii interesați în organizarea unor forme și tipuri specifice de învățământ, răspunde de elaborarea planurilor de învățământ, programelor analitice și a manualelor școlare pentru învățământul preuniversitar. În învățământul superior, planurile de învățământ și programele analitice se stabilesc conform autonomiei universitare și standardelor naționale.

Art. 13. — Autonomia universitară este garantată.

Art. 14. — Alternativele educaționale pot fi organizate în sistemul de învățământ de stat și particular, pe baza evaluării și validării lor de către Ministerul Învățământului.

TITLUL II

Sistemul național de învățământ

CAPITOLUL I

Dispoziții comune

Art. 15. — (1) Sistemul național de învățământ este constituit din ansamblul unităților și instituțiilor de învățământ de diferite tipuri, niveluri și forme de organizare a activității de instruire și educare.

(2) Sistemul național de învățământ cuprinde unități și instituții de învățământ, de stat și particulare.

(3) Privatizarea instituțiilor și unităților de învățământ de stat este interzisă.

(4) Învățământul este organizat pe niveluri, asigurând coerența și continuitatea instruirii și educației, în concordanță cu particularitățile de vârstă și individuale.

(5) Sistemul național de învățământ are următoarea structură:

a) învățământ preșcolar: grupele mică, mijlocie și mare, de pregătire pentru școală;

b) învățământ primar: clasele I-IV;

c) învățământ secundar:

— învățământ gimnazial: clasele V-VIII;

— învățământ profesional;

— învățământ liceal: clasele IX-XII (XIII);

d) învățământ postliceal;

e) învățământ superior:

— învățământ universitar;

— învățământ postuniversitar;

f) educație permanentă.

(6) Învățământul preșcolar, primar, gimnazial, profesional, liceal și postliceal formează învățământul preuniversitar.

(7) Învățământul preuniversitar este subordonat, prin inspectoratele școlare, Ministerului Învățământului, iar învățământul superior este coordonat de Ministerul Învățământului, cu respectarea autonomiei universitare.

(8) Formele de organizare a învățământului sunt: învățământ de zi, seral și fără frecvență.

(9) În sistemul educației permanente se poate practica învățământul prin corespondență sau la distanță.

(10) Învățământul general obligatoriu, care cuprinde învățământul primar și gimnazial, este învățământ de zi.

(11) În sistemul de învățământ pot funcționa unități-pilot și de aplicație.

(12) În raport cu condițiile existente, pot funcționa grupe școlare în care se organizează învățământ profesional, liceal și postliceal, cu o conducere unică.

Art. 16. — (1) Sistemul național de învățământ are caracter deschis, asigurând posibilitatea trecerii de la un profil la altul, în condițiile stabilite prin regulament.

(2) Elevii și studenții cu aptitudini și performanțe școlare excepționale pot promova doi ani de studii într-un an școlar sau universitar.

Art. 17. — (1) Ministerul Învățământului, inspectoratele școlare și autoritățile administrației publice locale asigură condițiile necesare pentru ca elevii să frecventeze cursurile primare și gimnaziale, de regulă, în localitățile în care aceștia domiciliază.

(2) În situații justificate, elevilor din învățământul primar și gimnazial, școlarizați într-o altă localitate, li se asigură, după caz, servicii de transport, masă și internat, cu sprijinul Ministerului Învățământului, al autorităților administrației publice locale, al agenților economici, al comunităților locale, al societăților de binefacere, al altor persoane juridice sau fizice.

CAPITOLUL II

Învățământul preșcolar

Art. 18. — (1) Învățământul preșcolar se organizează pentru copiii în vârstă de 3-7 ani, în grădinițe de copii cu program normal, prelungit și săptămânal.

(2) Grădinițele se înființează de către inspectoratele școlare.

(3) Agenții economici și alte persoane juridice, precum și persoanele fizice pot înființa și finanța grădinițe, cu acordul inspectoratelor școlare, în condițiile legii.

Art. 19. — Pentru asigurarea continuității între învățământul preșcolar și cel primar se instituie și se vor generaliza treptat grupele pregătitoare pentru școală, cuprinzând copii de 5-6 (7) ani. Costurile școlarizării vor fi suportate de către Ministerul Învățământului.

CAPITOLUL III

Învățământul primar

Art. 20. — (1) Învățământul primar se organizează ca învățământ de zi și funcționează, de regulă, cu program de dimineață, în cadrul școlilor cu clasele I-IV, I-VIII sau I-XII (XIII).

(2) În clasa I sunt înscriși copiii care împlinesc vârsta de 7 ani în anul calendaristic respectiv.

(3) La cererea părinților sau a susținătorilor legali, pot fi înscriși în clasa I și copiii care împlinesc vârsta de 6 ani până la data începerii anului școlar, dacă dezvoltarea lor psihosomatică este corespunzătoare.

(4) Ministerul Învățământului poate aproba organizarea unor clase constituite din copii care, din diferite motive, nu au absolvit, până la vârsta de 14 ani, primele patru clase ale învățământului general obligatoriu.

CAPITOLUL IV

Învățământul secundar

Secțiunea 1

Învățământul gimnazial

Art. 21. — (1) Învățământul gimnazial funcționează în cadrul școlilor cu clasele I-VIII sau I-XII (XIII).

(2) În mod excepțional, învățământul gimnazial se poate organiza și ca învățământ seral sau fără frecvență, pentru persoanele care au depășit cu mai mult de 2 ani vârsta corespunzătoare clasei.

Art. 22. — (1) Studiile gimnaziale se încheie cu susținerea unui examen de capacitate, structurat pe baza unei metodologii elaborate de către Ministerul Învățământului, la următoarele discipline: Limba și literatura română, Matematică, Istoria românilor și Geografia României. Elevii aparținând minorităților naționale, care frecventează cursurile gimnaziale în limba maternă, susțin și o probă la Limba și literatura maternă.

(2) În caz de nepromovare a examenului de capacitate, acesta poate fi susținut în oricare dintre sesiunile ulterioare.

(3) Elevilor care promovează examenul de capacitate li se acordă certificat de capacitate. Celor care nu promovează examenul de capacitate li se eliberează, la cerere, copie de pe foaia matricolă.

Secțiunea a 2-a

Învățământul liceal

Art. 23. — (1) Învățământul liceal cuprinde clasele IX-XII (XIII) — învățământ de zi — și clasele IX-XIII — învățământ seral sau fără frecvență.

(2) Rețeaua liceelor de stat este aprobată de Ministerul Învățământului, la propunerea inspectoratelor școlare și, după caz, cu consultarea altor factori interesați, fiind publicată înaintea

examenului de capacitate; numărul de locuri și de clase se aprobă anual, în funcție de cerințele locale și naționale.

(3) Învățământul liceal seral și fără frecvență, cu clasele IX–XIII, funcționează în liceele stabilite de inspectoratele școlare.

Art. 24. — (1) Învățământul liceal funcționează, de regulă, cu următoarele profiluri: teoretic — real și umanist —, informatic, pedagogic, tehnic, economic, administrativ, agricol, silvic, agromontan, militar, de artă, sportiv și teologic.

(2) Liceele se organizează cu unul sau mai multe profiluri. În cadrul acestor profiluri se pot organiza, cu aprobarea Ministerului Învățământului, clase cu specializări mai restrânse și clase speciale pentru elevi cu aptitudini și performanțe excepționale.

(3) La liceele de specialitate care, pe lângă diplomă de bacalaureat, eliberează și atestat profesional, durata studiilor poate fi și de 5 ani și este stabilită prin hotărâre a Guvernului.

Art. 25. — (1) Admiterea elevilor în învățământul liceal se face prin concurs, care se desfășoară pe baza unei metodologii elaborate de către Ministerul Învățământului.

(2) La concursul de admitere în învățământul liceal se pot înscrie absolvenții de gimnaziu cu certificat de capacitate.

(3) Înscrierea la concursul de admitere în învățământul liceal de zi se poate face în primii 2 ani de la absolvirea gimnaziului, dacă la data începerii anului școlar elevul nu depășește vârsta de 17 ani.

(4) Concursul de admitere în liceu constă în următoarele probe:

a) Limba și literatura română — scris;

b) Limba și literatura maternă — scris, probă susținută de candidații care se înscriu la concursul de admitere pentru clase cu limbi de predare ale minorităților naționale;

c) Matematică — scris; pentru profilurile teoretic-umanist, teologic, de artă și sportiv se poate alege, în locul Matematicii, o disciplină din profilul liceului — scris;

d) probe de aptitudini specifice pentru anumite tipuri de licee, stabilite în metodologie; aceste probe se susțin înaintea concursului de admitere și au caracter eliminativ.

Art. 26. — (1) Studiile liceale se încheie cu examen de bacalaureat, diversificat în funcție de profilul liceului, de profilul clasei și de opțiunea elevului. Examenul de bacalaureat constă în susținerea următoarelor probe:

a) Limba și literatura română — scris și oral;

b) Limba și literatura maternă — scris și oral, pentru elevii care au urmat studiile liceale într-o limbă a minorităților naționale;

c) Matematică — scris; pentru profilurile teoretic-umanist, teologic, de artă și sportiv se poate alege, în locul Matematicii, o disciplină socioumană — scris;

d) Istoria românilor — oral;

e) una dintre limbile străine de circulație internațională studiate în liceu — oral;

f) o probă la alegere dintre: Fizică, Chimie, Biologie, Geografia României — oral;

g) o disciplină de profil sau opțională, la alegere, alta decât cea din probele susținute anterior — oral.

(2) Promovarea disciplinei de profil și a unei probe practice, însoțită de o lucrare de specialitate, dă dreptul la obținerea atestatului profesional.

(3) Lista disciplinelor socioumane, de profil și opționale, nenominalizate la alin. (1) lit. c) și g), conținutul programelor și modul de desfășurare a bacalaureatului — real, umanist și de profil — se stabilesc de către Ministerul Învățământului și se dau publicității până la data începerii anului școlar.

Art. 27. — (1) Examenul de bacalaureat se susține în fața unei comisii stabilite de inspectoratul școlar. Comisia este condusă de un președinte, numit de Ministerul Învățământului

dintre cadrele didactice universitare de predare, având titlul științific de doctor.

(2) În decursul unui an școlar se organizează o singură sesiune de bacalaureat. Rezultatele examenului de bacalaureat sunt publice.

(3) Comisiile sunt alcătuite din profesori de la alte licee decât cele în care se susține bacalaureatul.

(4) Numărul comisiilor și numărul unităților de învățământ în care se desfășoară examenul de bacalaureat se stabilesc de către Ministerul Învățământului.

(5) Candidații se pot prezenta pentru susținerea examenului de bacalaureat de cel mult trei ori.

Art. 28. — (1) În urma promovării examenului de bacalaureat, absolventului i se eliberează diploma de bacalaureat și, după caz, atestatul profesional. Eliberarea atestatului profesional, prevăzut la art. 26 alin. (2), nu este condiționată de promovarea examenului de bacalaureat.

(2) Absolvenților de liceu fără diplomă de bacalaureat li se eliberează, la cerere, certificat de absolvire și copie de pe foaia matricolă.

(3) Absolvenții care au promovat toate clasele liceale cu medii generale de minimum 9,50, iar la bacalaureat au obținut media 10, primesc diplomă de merit.

Secțiunea a 3-a **Învățământul profesional**

Art. 29. — Învățământul profesional se organizează ca învățământ de zi sau seral, prin școli profesionale și școli de ucenici. Aceste școli pot funcționa independent sau pe lângă grupuri școlare.

Art. 30. — (1) Rețeaua învățământului profesional este organizată de către Ministerul Învățământului, cu consultarea factorilor interesați.

(2) Rețeaua învățământului profesional, meseriile pentru care se școlarizează și numărul de locuri aferente se dau publicității cu 6 luni înainte de începerea anului școlar.

(3) Planurile de învățământ și programele analitice se elaborează și se aprobă de către Ministerul Învățământului, cu consultarea factorilor interesați.

Art. 31. — (1) La școlile profesionale se pot înscrie absolvenți de gimnaziu cu certificat de capacitate.

(2) Durata studiilor în școlile profesionale este de 2–4 ani.

(3) Admiterea în școlile profesionale se face pe bază de probe stabilite și elaborate de unitățile de învățământ respective.

Art. 32. — Școlile profesionale organizează, la cererea agenților economici și a instituțiilor publice sau particulare, pe bază de contract, cursuri de calificare și de conversie profesională.

Art. 33. — (1) La școlile de ucenici se pot înscrie absolvenți de gimnaziu, cu sau fără certificat de capacitate, în vederea însușirii unor deprinderi preponderent practice.

(2) Durata studiilor în școlile de ucenici este de 1–3 ani.

(3) Școlile de ucenici funcționează în cadrul școlilor profesionale.

(4) Admiterea în școlile de ucenici se face prin testări specifice meseriei.

Art. 34. — (1) Cursurile școlii profesionale și ale școlii de ucenici se încheie cu examen de absolvire.

(2) Diploma de absolvire conferă dreptul de a exercita meseria pentru care absolventul a fost pregătit.

Art. 35. — Organizarea învățământului profesional, admiterea și examenul de absolvire sunt reglementate de Ministerul Învățământului, prin metodologie specifică.

Art. 36. — Cursanții și absolvenții învățământului profesional cu certificat de capacitate pot urma studiile în învățământul liceal prin concurs de admitere, în condițiile prezentei legi.

CAPITOLUL V

Învățământul de artă și învățământul sportiv

Art. 37. — (1) Învățământul de artă și învățământul sportiv se organizează pentru elevii cu aptitudini în aceste domenii.

(2) Unitățile în care se organizează învățământul de artă și învățământul sportiv se aprobă de către Ministerul Învățământului, la propunerea inspectoratelor școlare.

Art. 38. — În învățământul de artă și în învățământul sportiv:

a) școlarizarea se realizează, de regulă, începând cu clasele primare;

b) admiterea se face prin testarea aptitudinilor specifice;

c) planurile de învățământ sunt adaptate profilului;

d) studiul disciplinelor de specialitate se realizează pe grupe sau individual, potrivit criteriilor stabilite de către Ministerul Învățământului;

e) examenul de capacitate include și o probă practică, specifică domeniului artistic sau sportiv studiat;

f) programele analitice pentru învățământul liceal de artă și învățământul liceal sportiv respectă obiectivele stabilite pentru profilul teoretic—real sau umanist.

Art. 39. — Pentru fiecare profil al învățământului de artă și al învățământului sportiv se eliberează certificat de capacitate, respectiv diplomă de bacalaureat, care atestă specialitatea absolvită.

Art. 40. — (1) Pentru activitatea sportivă și artistică de performanță, Ministerul Învățământului poate organiza cluburi școlare, școli și licee cu program sportiv sau de artă, integrat sau suplimentar.

(2) Pentru sprijinirea activității sportive și artistice de performanță, Ministerul Învățământului organizează tabere sportive sau de creație artistică, concursuri sportive sau artistice, campionate școlare, festivaluri; acordă burse și alte forme de sprijin material.

(3) Ministerul Tineretului și Sportului, Ministerul Culturii și celelalte ministere interesate au obligația să sprijine financiar și material activitățile de performanță în domeniul sportului și al artelor.

CAPITOLUL VI

Învățământul special

Art. 41. — (1) Învățământul special se organizează de către Ministerul Învățământului, pentru preșcolarii și elevii cu deficiențe mintale, fizice, senzoriale, de limbaj, socioafective și de comportament, sau cu deficiențe asociate, în scopul instruirii și educării, al recuperării și integrării lor sociale.

(2) Integrarea școlară a copiilor cu cerințe educative speciale se realizează prin unități de învățământ special, în grupe și clase speciale din unități preșcolare și școlare obișnuite, sau în unități de învățământ obișnuite, inclusiv în unități cu predare în limbile minorităților naționale.

Art. 42. — (1) Învățământul special este gratuit.

(2) Pregătirea și perfecționarea personalului didactic specializat, organizarea și evaluarea învățământului special se fac de către Ministerul Învățământului. Finanțarea învățământului special este asigurată de Ministerul Învățământului și de Ministerul Muncii și Protecției Sociale.

(3) Unitățile de învățământ special pot beneficia de sprijinul instituțiilor de protecție socială, al altor organizații de stat și particulare, al societăților de binefacere, al persoanelor fizice sau juridice din țară și din străinătate, pentru stimulare, compensare și recuperare a handicapului.

Art. 43. — Tipul și gradul handicapului copilului se stabilesc de comisia de expertiză, interșcolare și județene, subordonate inspectoratelor școlare.

Art. 44. — Învățământul special dispune de planuri de învățământ, programe analitice, manuale și metodologii didac-

tice elaborate în funcție de tipul și gradul handicapului și aprobate de către Ministerul Învățământului.

Art. 45. — (1) În învățământul preșcolar și primar, în funcție de evoluția copilului, se pot face propuneri de reorientare operativă dinspre școala specială spre școala de masă și invers sau dinspre căminul-școală spre școala specială și invers.

(2) Propunerea de reorientare se face de către cadrul didactic care a lucrat cu copilul în cauză și de către psihologul școlar. Hotărârea de reorientare se ia de către comisia de expertiză, cu acordul familiei sau al susținătorului legal.

(3) Copiii cu cerințe educative speciale, care nu au putut fi reorientați spre învățământul de masă până la absolvirea învățământului primar, continuă procesul de educație în unități ale învățământului special — gimnazial, profesional, liceal și postliceal — diferențiat după tipul și gradul handicapului.

Art. 46. — Ministerul Muncii și Protecției Sociale, împreună cu alte organisme guvernamentale sau neguvernamentale cu preocupări în domeniu, asigură integrarea în viața activă, în forma corespunzătoare de muncă, a absolvenților învățământului special, potrivit calificării obținute și în condițiile prevăzute de legislația în vigoare.

CAPITOLUL VII

Unități conexe ale învățământului preuniversitar

Art. 47. — (1) La nivelul învățământului preșcolar, primar și gimnazial, pe lângă unele unități de învățământ reprezentative în zona respectivă se organizează centre logopedice interșcolare, coordonate de inspectoratele școlare, ca structuri de învățământ special integrat.

(2) Centrele logopedice interșcolare funcționează cu profesori logopezi, având calificarea în psihopedagogie specială, psihologie sau pedagogie; aceștia au și obligația îndrumării educatoarelor, învățătorilor și institutorilor în metodică dezvoltării și corectării limbajului celor care prezintă tulburări de vorbire.

(3) Pentru copiii cu boli cronice, Ministerul Învățământului organizează, după caz, grupe sau clase în cadrul unităților sanitare respective.

Art. 48. — (1) Pentru copiii orfani sau pentru cei cărora nu li se pot asigura condiții de viață în familia naturală, în familia adoptivă sau în plasament familial, funcționează case de copii în subordinea inspectoratelor școlare.

(2) Casele de copii funcționează separat de unitățile învățământului special.

(3) Transferarea dintr-un județ în altul a copiilor abandonați sau orfani de ambii părinți se poate face numai cu aprobarea Ministerului Învățământului. Școlarizarea lor se va face în conformitate cu art. 8.

(4) Inspectoratele școlare pot înființa și organiza, cu acordul Ministerului Învățământului, case de copii de tip familial.

Art. 49. — (1) În județe și în municipiul București funcționează centre sau cabinete de asistență psihopedagogică; acestea asigură și activitatea de orientare școlară și profesională.

(2) Regulamentul de funcționare a acestor centre sau cabinete se stabilește prin ordin al ministrului învățământului.

Art. 50. — (1) În fiecare județ și în municipiul București funcționează Casa corpului didactic, subordonată inspectoratului școlar.

(2) Structura și atribuțiile Casei corpului didactic se stabilesc prin regulament elaborat de Ministerul Învățământului.

CAPITOLUL VIII

Învățământul postliceal

Art. 51. — (1) Învățământul postliceal se organizează de către Ministerul Învățământului, din proprie inițiativă sau la cererea agenților economici și a altor instituții interesate.

(2) Nomenclatorul specializărilor și al grupelor de specializări se stabilește de Ministerul Învățământului, împreună

cu Ministerul Muncii și Protecției Sociale, la propunerea factorilor interesați.

(3) Persoanele care solicită organizarea unei școli postliceale sau școlarizarea în cadrul acestui tip de învățământ asigură finanțarea acestora, prin contract cu Ministerul Învățământului. Fac excepție școlile sanitare postliceale de stat, care sunt finanțate de Ministerul Învățământului.

(4) Școlile de maiștri sunt școli postliceale.

(5) Învățământul postliceal are o durată de 1–3 ani.

Art. 52. — (1) Admiterea în învățământul postliceal se face prin concurs.

(2) Au dreptul să se înscrie la concursul de admitere absolvenții de liceu, cu sau fără diplomă de bacalaureat. La concursul de admitere în școlile sanitare postliceale se pot înscrie numai absolvenții de liceu cu diplomă de bacalaureat.

(3) Probele și condițiile de concurs, numărul de locuri și metodologia de desfășurare a concursului de admitere se stabilesc de Ministerul Învățământului, în cooperare cu inițiatorii.

Art. 53. — (1) Învățământul postliceal se încheie cu examen de absolvire.

(2) Promovarea examenului de absolvire dă dreptul la obținerea unui certificat care atestă profesia însușită.

(3) În cazul nepromovării examenului de absolvire, acesta mai poate fi susținut de două ori în decurs de 3 ani de la absolvire.

Art. 54. — Prin hotărâre a Guvernului se stabilesc, anual, obligațiile statului referitoare la învățământul postliceal.

CAPITOLUL IX

Învățământul superior

Art. 55. — Învățământul superior se realizează prin instituții de învățământ și de cercetare: universități, institute, academii, conservatoare și colegii universitare.

Art. 56. — Înființarea instituțiilor de învățământ superior se face prin lege.

Secțiunea 1

Organizarea învățământului universitar

Art. 57. — Învățământul universitar are caracter deschis și se organizează sub formă de:

a) învățământ universitar de scurtă durată;

b) învățământ universitar de lungă durată.

Art. 58. — Învățământul universitar de stat este gratuit, cu excepția taxelor percepute pentru înscrierea la concursul de admitere, înmatriculări și reinmatriculări, reexaminări, repetenție și repetarea examenului de absolvire sau de licență. De asemenea, se pot percepe taxe și pentru activități didactice neincluse în planul de învățământ, solicitate de studenți și aprobate de consiliul facultății. Cuantumul taxelor se stabilește de către senatele universitare.

Art. 59. — (1) Pot participa la admiterea în învățământul universitar absolvenții de liceu cu diplomă de bacalaureat. Organizarea admiterii este de competența fiecărei instituții de învățământ superior, pe baza criteriilor generale stabilite de Ministerul Învățământului. Concursul de admitere se poate organiza în două sesiuni.

(2) Absolvenții de liceu, care au obținut într-unul dintre ultimii 2 ani de studii distincții la olimpiade școlare internaționale, concursuri artistice sau sportive de nivel continental, mondial sau olimpic, au dreptul de a se înscrie în învățământul universitar fără susținerea concursului de admitere la acele facultăți sau secții de specialitate la care admiterea conține în probele de concurs disciplina la care au fost distincții.

(3) Cifra de școlarizare în învățământul universitar de stat se stabilește anual, prin hotărâre a Guvernului, pe baza studiilor de prognoză și la propunerea senatelor instituțiilor de învățământ superior.

(4) În învățământul universitar de stat condițiile de admitere, rețeaua și cifrele de școlarizare se fac publice cu cel puțin 6 luni înainte de începerea anului universitar.

Art. 60. — (1) Activitatea didactică se poate organiza în următoarele forme: de zi, seral și fără frecvență. Formele de învățământ seral și fără frecvență pot fi organizate numai de către instituțiile de învățământ care au și cursuri de zi.

(2) Durata studiilor în învățământul seral și în cel fără frecvență este mai mare cu un an decât cea prevăzută pentru învățământul de zi.

(3) Diplomele sau certificatele de absolvire eliberate de instituțiile de învățământ superior pentru specializările acreditate sunt echivalente, indiferent de forma de învățământ absolvită.

(4) Studenții pot urma concomitent două specializări, dacă îndeplinesc condițiile de admitere cerute. Studenții respectivi pot beneficia de bursă de stat pe durata maximă a unei specializări.

(5) Absolvenții cu diplomă de licență pot urma o a doua specializare, fără concurs de admitere, în condițiile stabilite în Carta universitară.

Art. 61. — (1) În instituțiile de învățământ superior pot fi înscriși și studenți străini, în conformitate cu prevederile legale.

(2) Cetățenii străini care studiază în România în învățământul superior de stat, cu excepția celor care beneficiază de burse din partea statului român, plătesc taxe de școlarizare stabilite anual prin hotărâre a Guvernului.

Secțiunea a 2-a

Învățământul universitar de scurtă durată

Art. 62. — (1) Învățământul universitar de scurtă durată este de 3 ani, cu excepția cazului prevăzut de art. 64 alin. (2), și este organizat în colegii universitare, în cadrul instituțiilor de învățământ universitar de lungă durată.

(2) Înființarea colegiilor universitare se aprobă de către Ministerul Învățământului, la propunerea senatului instituției de învățământ superior.

Art. 63. — (1) Admiterea în colegiile universitare se face pe baza criteriilor prevăzute pentru învățământul universitar de lungă durată.

(2) Studiile în învățământul universitar de scurtă durată se încheie cu examen de absolvire, organizat pe baza criteriilor elaborate de către Ministerul Învățământului și a unei metodologii stabilite de senatele universitare. Absolvenții primesc diplome în care se specifică domeniul specializării dobândite.

(3) Absolvenților care nu au promovat examenul menționat la alin. (2) li se aplică prevederile prezentei legi.

Art. 64. — (1) Colegiile cu profil pedagogic asigură pregătirea de institutori pentru învățământul preșcolar și primar; aceștia dobândesc specializarea și pentru predarea în învățământul gimnazial, după caz, a unei discipline: limbă străină, muzică, desen sau educație fizică.

(2) Durata studiilor la colegiul pedagogic este de 2 ani, pentru absolvenții liceelor pedagogice, și de 3 ani, pentru absolvenții liceelor cu alt profil.

(3) În cadrul colegiilor pedagogice funcționează serii paralele, cu planuri de învățământ diferite, în raport cu durata școlarizării.

Art. 65. — (1) Absolvenții cu diplomă ai colegiilor universitare pot continua studiile în învățământul universitar de lungă durată, în cadrul profilului studiat inițial sau apropiat, prin concurs, în limita locurilor disponibile pentru anul universitar curent, stabilite de senatul instituției de învățământ superior primitoare. Criteriile de înscriere se stabilesc de instituțiile de învățământ universitar de lungă durată.

(2) Candidații admiși vor susține examenele de diferență stabilite de consiliile facultăților. În urma promovării

examenelor de diferență, candidații vor fi înscriși în anul III al învățământului universitar de lungă durată.

Secțiunea a 3-a

Învățământul universitar de lungă durată

Art. 66. — (1) Învățământul universitar de lungă durată se desfășoară în universități și în alte instituții echivalente, precum: institute, academii, conservatoare, în facultăți și la specializări autorizate sau acreditate.

(2) Înființarea de noi facultăți se aprobă de către Ministerul Învățământului, iar structura acestora, de către senatele universitare.

Art. 67. — (1) Durata studiilor la cursurile de zi în învățământul universitar de lungă durată este, în funcție de profil, de 4–6 ani și se stabilește prin hotărâre a Guvernului. Modificarea duratei studiilor se poate face numai începând cu anul I.

(2) Studiile în învățământul universitar de lungă durată se încheie cu examen de licență, care constă în proiect sau lucrare de diplomă și în probe generale și de specialitate. Criteriile de organizare a examenului de licență se stabilesc de către Ministerul Învățământului, iar metodologia, de către senatele universitare.

(3) Absolvenții care au promovat examenul de licență primesc titlul de licențiat în profilul și în specializarea urmate.

(4) Absolvenții care nu au promovat examenul de licență primesc, la cerere, un certificat de studii și copie de pe foaia matricolă. Ei mai pot susține examenul de cel mult două ori, în decurs de 5 ani de la absolvire.

(5) Titulatura diplomei de licență se stabilește de către Ministerul Învățământului, în conformitate cu standardele internaționale.

(6) Diplomele eliberate de instituțiile de învățământ universitar de lungă durată până în anul 1993 inclusiv sunt echivalente cu diploma de licență.

Art. 68. — (1) Studenții și absolvenții care optează pentru profesiunea didactică sunt obligați să participe la activitățile Departamentului pentru pregătirea personalului didactic.

(2) Departamentul funcționează în instituțiile de învățământ superior, pe bază de regulament, și are planuri de învățământ distincte, care cuprind discipline de pregătire teoretică și practică în domeniile pedagogiei, psihologiei, logicii, sociologiei și metodicii de specialitate. În realizarea activităților proprii, departamentul este sprijinit de facultățile de profil.

(3) Pregătirea studenților prevăzută la alin. (1) și (2) se realizează în regimul activităților didactice opționale. Planurile de învățământ ale departamentului sunt integrate în planurile de învățământ ale facultăților de profil.

(4) Absolvenților Departamentului pentru pregătirea personalului didactic li se eliberează certificate de absolvire, pe baza cărora sunt abilitați să funcționeze în calitate de cadre didactice.

(5) Absolvenții învățământului universitar pot profesia în învățământ numai dacă fac dovada că au efectuat pregătirea prin disciplinele prevăzute la alin. (2) sau vor efectua această pregătire în primii 3 ani de la angajare.

Art. 69. — Activitățile clinice din învățământul medical superior de stat se organizează în unitățile sanitare publice atestate, care aparțin Ministerului Sănătății și celorlalte ministere cu rețea sanitară proprie. Metodologia de organizare și de desfășurare a acestor activități se elaborează de către Ministerul Învățământului și Ministerul Sănătății.

Secțiunea a 4-a

Învățământul postuniversitar

Art. 70. — (1) Învățământul postuniversitar asigură specializarea în domeniu sau extinderea și perfecționarea pregătirii atestate prin diplomă de licență sau, după caz, diplomă de absolvire.

(2) Învățământul postuniversitar se organizează în instituții de învățământ superior și în școli de studii postuniversitare, acreditate în acest scop, și se realizează prin: studii aprofundate, doctorat, studii academice postuniversitare, studii de specializare și cursuri de perfecționare.

Art. 71. — (1) Admiterea în învățământul postuniversitar se face:

a) prin concurs, pentru studii aprofundate, pentru doctorat și pentru studii academice postuniversitare;

b) la cerere, pentru studii de specializare și cursuri de perfecționare.

(2) Numărul locurilor pentru studii aprofundate, pentru doctorat și pentru studii academice postuniversitare este aprobat de:

a) senatele instituțiilor de învățământ superior, pentru cele acoperite prin taxe sau subvenționate din alte surse decât cele de la bugetul de stat;

b) Ministerul Învățământului, pentru cele subvenționate de la bugetul de stat.

Art. 72. — (1) Studiile aprofundate au durata de 1–2 ani și pot fi urmate de absolvenții cu diplomă de licență.

(2) Concursul de admitere pentru studii aprofundate se organizează pe baza criteriilor stabilite de către Ministerul Învățământului.

(3) Cifra de școlarizare și rețeaua învățământului de studii aprofundate se aprobă de către Ministerul Învățământului.

(4) Studiile aprofundate se încheie cu o dizertație. Absolvenții primesc diplomă de studii aprofundate — magister sau master.

(5) Cursanții învățământului de studii aprofundate beneficiază de gratuitatea studiilor și de burse, în conformitate cu prevederile legii.

Art. 73. — (1) Doctoratul este o formă superioară de învățământ și de cercetare.

(2) Au dreptul să participe la concursul de admitere la doctorat absolvenții învățământului universitar de lungă durată, cu diplomă de licență.

(3) Conducătorii de doctorat pot fi profesori universitari sau cercetători științifici principali gradul I, cu titlu de doctor.

(4) Dreptul de a conduce doctoratul este avizat nominal de Consiliul Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare, la propunerea instituțiilor organizatoare, și este conferit prin ordin al ministrului învățământului.

(5) Doctoratul este organizat, cu și fără frecvență, în instituțiile de învățământ superior și în institutele de cercetare științifică aprobate de Ministerul Învățământului, la propunerea Consiliului Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare, pe baza criteriilor de acreditare în acest scop.

(6) Doctoratul se încheie cu o teză susținută public și evaluată de o comisie de specialiști, propusă de organul de conducere a instituției organizatoare, avizată de Consiliul Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare și aprobată de ministrul învățământului. Comisia este alcătuită dintr-un președinte, conducătorul de doctorat, și din cinci referenți oficiali, specialiști cu activitate științifică deosebită, cu titlu de doctor în domeniu, dintre care patru nu funcționează în instituția organizatoare a doctoratului. Pentru activitatea depusă, referenții oficiali vor fi retribuiți potrivit normelor stabilite de Ministerul Învățământului.

(7) Titlul științific de doctor se acordă de către conducerea instituției organizatoare și se confirmă de către Consiliul Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare de pe lângă Ministerul Învățământului. Pe baza ordinului ministrului învățământului, se eliberează diploma de doctor de către instituția acreditată.

(8) Organizarea și desfășurarea doctoratului se reglementează prin hotărâre a Guvernului.

Art. 74. — (1) Pe lângă instituțiile de învățământ superior se pot organiza școli de studii postuniversitare, pentru absolvenții cu diplomă de licență. Școlile de studii postuniversitare se pot înființa și ca instituții independente, prin lege, inclusiv în străinătate.

(2) Studiile în școlile de studii postuniversitare au durata de 2–3 ani și se finalizează cu examen de diplomă. Absolvenții primesc diplomă de studii academice postuniversitare.

(3) Absolvenții școlilor de studii postuniversitare se pot înscrie la concursul de admitere la doctorat în specializarea obținută.

Art. 75. — (1) Studiile postuniversitare de specializare au durata de cel puțin un an, în funcție de profil, și pot fi urmate de absolvenții cu diplomă de licență. Durata studiilor este propusă de senatele universitare și este aprobată prin ordin al ministrului învățământului.

(2) Studiile de specializare se încheie cu dizertație sau examen. Absolvenților li se eliberează certificat de specializare postuniversitară.

Art. 76. — (1) Cursurile postuniversitare de perfecționare au durata de cel mult un an, în funcție de profil, și pot fi urmate de absolvenții cu diplomă din învățământul universitar. Durata cursurilor este stabilită de senatul universitar.

(2) Personalul didactic cu studii universitare de scurtă sau de lungă durată din învățământul preuniversitar participă periodic la cursuri postuniversitare de perfecționare a pregătirii de specialitate, metodice și psihopedagogice, conform normelor stabilite de Ministerul Învățământului.

(3) Cursurile postuniversitare de perfecționare se încheie cu colocviu. Absolvenții primesc certificat de absolvire.

Art. 77. — Pentru organizarea activităților de pregătire postuniversitară, prevăzute la art. 74, instituțiile de învățământ superior se pot asocia cu instituții similare, precum și cu agenți economici din țară sau din străinătate. În acest caz, structura studiilor, structurile organizatorice și modul lor de funcționare și de finanțare se aprobă de Ministerul Învățământului, la propunerea instituției de învățământ superior inițiatoare.

Art. 78. — (1) Învățământul postuniversitar este susținut prin taxe sau din alte surse, cu excepțiile prevăzute de lege.

(2) Bursele de stat în învățământul postuniversitar se obțin prin concurs.

Art. 79. — Învățământul postuniversitar medical se organizează în forme specifice stabilite prin hotărâre a Guvernului, la propunerea Ministerului Învățământului și a Ministerului Sănătății.

Secțiunea a 5-a

Cercetarea științifică în învățământul superior

Art. 80. — (1) În instituțiile de învățământ superior se organizează activități de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică, proiectare, consultanță sau expertiză, care se desfășoară în cadrul departamentelor, catedrelor sau în unități proprii de cercetare științifică, inclusiv prin colaborare cu instituții de învățământ și de cercetare din țară sau din străinătate.

(2) Unitățile de cercetare științifică se înființează cu aprobarea senatelor universitare.

(3) Catedrele, departamentele și unitățile de cercetare științifică sunt încadrate cu personal didactic, de cercetare științifică și cu alte categorii de personal.

(4) Activitatea de cercetare științifică constituie unul dintre criteriile de apreciere a valorii profesionale a cadrului didactic și, după caz, poate completa norma didactică.

(5) Studenții pot participa la contracte de cercetare științifică din departamente, catedre și unități de cercetare.

(6) Modul de organizare și de desfășurare a cercetării științifice în instituțiile de învățământ superior se stabilește prin regulament aprobat de senatul universitar.

(7) Pentru activități de cercetare științifică specifice, în rețeaua Ministerului Învățământului pot funcționa institute de cercetare cu personalitate juridică.

(8) Cercetarea științifică din învățământul superior beneficiază gratuit de serviciile întregii rețele de informare și de documentare a bibliotecilor din învățământ.

Art. 81. — (1) Programele de cercetare științifică fundamentală, precum și alte programe de interes deosebit sunt finanțate, pe bază de contracte, din fondurile alocate anual, direct Ministerului Învățământului, de la bugetul de stat, separat de finanțarea procesului de învățământ. Finanțarea contractelor de cercetare se face în mod competitiv, pe baza evaluărilor făcute de către Consiliul Național al Cercetării Științifice Universitare.

(2) Programele de cercetare tehnologică avansată, programele de cercetare aplicativă, precum și activitățile de proiectare, consultanță, expertiză, altele decât cele având ca beneficiar Ministerul Învățământului, sunt finanțate, pe bază de contracte încheiate direct cu beneficiarii cercetărilor sau activităților respective, din fondurile de la bugetul de stat și din fondul special de cercetare alocate altor ministere, precum și din alte surse.

(3) Activitatea de cercetare științifică desfășurată în instituțiile de cercetare ale Ministerului Învățământului este finanțată de la bugetul de stat, pentru programele solicitate de acest minister, și din alte surse, pentru programele comandate de terți.

Art. 82. — Veniturile nete obținute din realizarea programelor de cercetare științifică și din activitățile de proiectare, consultanță sau expertiză se utilizează, cu acordul coordonatorului de program și cu avizul rectorului instituției de învățământ superior, pentru dezvoltarea bazei materiale proprii de cercetare, precum și pentru remunerarea personalului care a executat contractul.

Secțiunea a 6-a

Structura instituțiilor de învățământ superior

Art. 83. — Instituția de învățământ superior cuprinde, de regulă, mai multe facultăți, colegii universitare, departamente, catedre, unități de cercetare științifică, de proiectare și de microproducție.

Art. 84. — (1) Facultatea reprezintă unitatea funcțională de bază a instituției de învățământ superior și are în componență una sau mai multe secții de specialitate. Facultatea este organizată pe departamente și catedre. Activitatea didactică în cadrul facultății se desfășoară pe ani de studii, serii de predare, grupe și subgrupe.

(2) Facultățile se individualizează prin:

- a) condiții de admitere și absolvire;
- b) programe de studiu;
- c) domenii de specializare.

(3) Facultatea cuprinde personal didactic și studenți, cercetători științifici și proiectanți, personal auxiliar și administrativ.

Art. 85. — Colegiul universitar este unitatea funcțională subordonată instituției de învățământ superior sau facultății.

Art. 86. — Departamentul constituie o structură subordonată instituției de învățământ superior sau, după caz, facultății, având funcții didactice, de cercetare științifică, de proiectare și de microproducție. Organizarea departamentelor se stabilește de către senatele universitare.

Art. 87. — Catedra este unitatea structurală de bază a facultății sau, după caz, a departamentului, care realizează activități de învățământ și de cercetare. Catedra cuprinde personal didactic și, după caz, personal de cercetare, de proiectare și auxiliar, dintr-o disciplină sau dintr-o familie de discipline.

Art. 88. — Instituțiile de învățământ superior sau componentele acestora au dreptul de a organiza și a administra, singure sau în colaborare cu alte instituții, unități și centre

de cercetare, centre pentru pregătirea resurselor umane, unități de microproducție, loturi experimentale sau alte structuri instituționale.

Secțiunea a 7-a
Autonomia universitară

Art. 89. — (1) Autonomia universitară constă în dreptul comunității universitare de a se conduce, de a-și exercita libertățile academice fără nici un fel de ingerințe ideologice, politice sau religioase, de a-și asuma un ansamblu de competențe și obligații în concordanță cu opțiunile și orientările strategice naționale ale dezvoltării învățământului superior stabilite prin lege.

(2) Autonomia universitară se corelează cu principiul răspunderii personale și publice pentru calitatea întregii activități didactice și de cercetare științifică pe care o desfășoară instituția respectivă de învățământ superior.

Art. 90. — (1) Comunitatea universitară cuprinde totalitatea persoanelor care desfășoară activitate didactică, de cercetare științifică și de proiectare, precum și pe cei care studiază într-o instituție de învățământ superior.

(2) Comunitatea universitară folosește în activitatea sa personal auxiliar și administrativ.

Art. 91. — (1) Spațiul universitar este constituit din totalitatea edificiilor, terenurilor, campusurilor universitare, dotărilor de orice fel și cu orice destinație, folosite de instituția de învățământ superior, indiferent de titlul juridic sub care aceasta este îndreptățită să le utilizeze.

(2) Fac excepție de la prevederile alin. (1) spațiile și dotările aferente care aparțin Ministerului Sănătății și ministerelor cu rețea sanitară proprie, în care se desfășoară învățământul medical superior de stat.

Art. 92. — (1) Ansamblul de drepturi și obligații, precum și normele care reglementează viața comunității universitare în spațiul universitar propriu sunt cuprinse în Carta universitară a instituției de învățământ superior, adoptată de senatul universitar, în condițiile legii.

(2) Autonomia universitară vizează domeniile conducerii, structurării și funcționării instituției, ale activității didactice și de cercetare științifică, ale administrării și ale finanțării.

(3) Autonomia universitară se realizează, în principal, prin: programarea, organizarea, desfășurarea și perfecționarea procesului de învățământ; organizarea cercetării științifice și a documentării; stabilirea specializărilor; stabilirea planurilor de învățământ și a programelor analitice, în acord cu standardele naționale; admiterea candidaților la studii, pe baza criteriilor generale stabilite de Ministerul Învățământului; selecția și promovarea personalului didactic și ale celorlalte categorii de personal; stabilirea criteriilor de apreciere a activității didactice și științifice; acordarea, în condițiile legii, a titlurilor didactice, științifice și onorifice; stabilirea formelor de studiu postuniversitar, confirmate prin acreditarea programelor de studiu; stabilirea, împreună cu Ministerul Învățământului și cu alte autorități publice, agenți economici, organizații profesionale și patronale recunoscute la nivel național, a domeniilor în care se utilizează diplomele și certificatele proprii emise; stabilirea programelor de cooperare cu alte instituții de învățământ superior și de cercetare din țară și din străinătate; eligibilitatea tuturor organismelor de conducere, prin vot secret; stabilirea necesităților financiare și materiale; rezolvarea problemelor sociale ale comunității universitare; folosirea fondurilor și gestionarea lor cu respectarea prevederilor legale; acordarea, din fonduri proprii, a burselor de studiu și de cercetare, distincte de cele atribuite potrivit altor reglementări legale; asigurarea ordinii și disciplinei în spațiul universitar; organizarea și controlul tuturor serviciilor economico-gospodărești; găsirea și stabilirea surselor suplimentare de venituri; organizarea activității culturale și sportive; înființarea fundațiilor; stabilirea și folosirea unor însemne și simboluri proprii.

(4) În plan financiar, autonomia universitară se realizează ca drept de gestionare, potrivit legii și răspunderii personale, a fondurilor alocate de la bugetul public național sau provenite din alte surse, inclusiv a veniturilor realizate din taxele în valută de la studenți și cursanți străini, potrivit criteriilor stabilite de comun acord cu Ministerul Învățământului.

Art. 93. — (1) Membrii comunității universitare au dreptul de a lua parte la conducerea treburilor universitare; organismele de conducere se aleg prin vot secret, potrivit Cartei universitare, pentru perioade de 4 ani.

(2) Organele alese, cu excepția rectorului, se confirmă de către senatul universitar. Rectorul se alege de către senat și se confirmă prin ordin al ministrului învățământului. O persoană nu poate ocupa funcția de decan sau de rector mai mult de două mandate succesive. Rectorul poate fi revocat din funcție de către senatul universitar prin aceeași procedură folosită la numire.

(3) Ministrul învățământului poate suspenda din funcție, din motive justificate, pe rectorul unei instituții de învățământ superior, de stat sau particular, acreditate.

Art. 94. — (1) În instituțiile de învățământ superior, studenții pot fi reprezentați în consiliile facultăților și în senatele universitare, în proporție de cel mult 1/5 din numărul membrilor acestor consilii, în condițiile stabilite prin Carta universitară.

(2) Protecția membrilor comunității universitare în activitatea profesională și în spațiul universitar este înscrisă în Carta universitară. Abaterile de la deontologia universitară se analizează și se soluționează la nivelul consiliilor facultăților și al senatului.

(3) Membrii comunității universitare sunt obligați să respecte regulamentele interne ale instituției de învățământ superior, stabilite în conformitate cu Carta universitară.

Art. 95. — Accesul în spațiul universitar este permis numai în condițiile stabilite prin Carta universitară sau prin lege.

Art. 96. — La nivel național, autonomia universitară se manifestă prin relația directă a rectorului instituției de învățământ superior cu Ministerul Învățământului și prin alegerea reprezentanților instituției în organismele profesionale, conform legii.

CAPITOLUL X
Învățământul militar

Art. 97. — Învățământul militar este învățământ de stat, parte integrantă a sistemului național de învățământ, și cuprinde: învățământ liceal; învățământ postliceal pentru formarea maștrilor militari și subofițerilor; învățământ universitar pentru formarea ofițerilor și specialiștilor; învățământ postuniversitar. Perfecționarea pregătirii cadrelor militare se realizează în instituții de învățământ distincte.

Art. 98. — Structura organizatorică, profilurile, specializările, cifrele anuale de școlarizare și criteriile de selecționare a candidaților pentru învățământul militar se stabilesc de către Ministerul Apărării Naționale, Ministerul de Interne, Ministerul Justiției, Serviciul Român de Informații și alte instituții cu atribuții în domeniul siguranței naționale, potrivit specificului fiecărei arme și trepte de învățământ.

Art. 99. — Planurile de învățământ pentru învățământul militar liceal, postliceal și superior se elaborează de către Ministerul Apărării Naționale, Ministerul de Interne, Ministerul Justiției, Serviciul Român de Informații și alte instituții cu atribuții în domeniul siguranței naționale, fiind avizate de către Ministerul Învățământului.

Art. 100. — Diplomele de absolvire a instituțiilor militare de învățământ și titlurile științifice obținute dau dreptul deținătorilor legali, după trecerea în rezervă, să ocupe funcții echivalente cu cele ale absolvenților instituțiilor civile de învățământ, cu profil apropiat și de același nivel.

Art. 101. — Admiterea și procesul de învățământ în instituțiile militare de toate nivelurile se desfășoară în limba română.

Art. 102. — Pentru aplicarea prevederilor prezentei legi la specificul învățământului militar, Ministerul Apărării Naționale, Ministerul de Interne, Ministerul Justiției, Serviciul Român de Informații și alte instituții cu atribuții în domeniul siguranței naționale pot emite ordine, regulamente și instrucțiuni proprii.

CAPITOLUL XI

Învățământul particular

Art. 103. — (1) Învățământul particular constituie o alternativă la învățământul de stat sau îl completează.

(2) Instituțiile și unitățile de învățământ particular acreditate fac parte din sistemul național de învățământ și educație și se supun dispozițiilor prezentei legi.

(3) Instituțiile și unitățile de învățământ particular dispun de autonomie organizatorică și funcțională, în concordanță cu reglementările legale referitoare la organizarea și funcționarea sistemului de învățământ.

(4) Instituțiile și unitățile de învățământ particular acreditate pot fi sprijinite de stat.

Art. 104. — Învățământul particular funcționează potrivit legii, dacă:

- a) este organizat și funcționează pe principiul nonprofit;
- b) este organizat pe principii nediscriminatorii și respinge ideile, curentele și atitudinile antidemocratice, xenofobe, șovine și rasiste;
- c) respectă standardele naționale.

Art. 105. — (1) Învățământul particular preuniversitar cuprinde grădinițe, școli primare și gimnaziale, școli profesionale și de ucenici, licee și școli postliceale.

(2) Grădinițele, școlile primare și gimnaziale, precum și școlile profesionale și de ucenici se pot înființa cu autorizarea inspectoratului școlar, în baza documentației de evaluare.

(3) Liceele și școlile postliceale se pot înființa cu avizul inspectoratului școlar și aprobarea Ministerului Învățământului, în baza documentației de evaluare.

Art. 106. — (1) Criteriile de evaluare pentru învățământul particular preuniversitar se referă la domeniile fundamentale de organizare și de funcționare: personal didactic, conținut, bază materială și activitate financiară.

(2) Standardele corespund fiecărui criteriu și indică nivelurile minime obligatorii în procesul de evaluare. Aceste standarde sunt diferențiate în funcție de nivelul de învățământ și sunt stabilite de Comisia de Evaluare și Acreditare a Învățământului Preșcolar și Preuniversitar, care se înființează și funcționează pe lângă Ministerul Învățământului, în baza regulamentului aprobat prin hotărâre a Guvernului.

Art. 107. — (1) Procesul de acreditare a unităților de învățământ preuniversitar cuprinde două faze:

- a) autorizarea de încredere, care acordă dreptul de organizare și funcționare provizorie a unității respective;
- b) acreditarea, care acordă unității respective toate drepturile ce decurg din prezenta lege.

(2) Acreditarea trebuie solicitată după acordarea autorizației de încredere, astfel:

- a) după cel mult 4 ani, pentru grădinițe și școli primare;
- b) după primul examen de capacitate, pentru gimnaziu;
- c) după primul examen de bacalaureat, pentru liceu;
- d) după primul examen de absolvire, pentru școlile profesionale, de ucenici și postliceale.

Art. 108. — (1) În învățământul particular preuniversitar se aplică planuri similare sau alternative învățământului de stat, care cuprind discipline obligatorii, opționale și facultative, corespunzător standardelor naționale.

(2) Programele analitice ale disciplinelor trebuie să răspundă aceluiași cerințe ca și planurile de învățământ.

(3) Pentru învățământul particular preuniversitar, planurile și programele de învățământ, similare sau alternative învățământului de stat, sunt aprobate de Ministerul Învățământului.

Art. 109. — În învățământul particular preuniversitar, formațiunile de studiu (clase, grupe, subgrupe) nu pot depăși numeric limitele maxime legale.

Art. 110. — (1) În învățământul particular preuniversitar posturile didactice se ocupă în condițiile prevăzute de Statutul personalului didactic.

(2) Cadrele didactice din învățământul particular preșcolar și primar trebuie să aibă norma de bază în unitatea respectivă.

(3) În învățământul particular gimnazial, liceal și profesional, cel puțin 60% din personalul didactic trebuie să fie încadrat cu norma de bază în unitatea respectivă.

(4) Pentru învățământul particular postliceal, cel puțin 50% din posturi, constituite în conformitate cu prevederile legale, trebuie să fie acoperite cu personal didactic angajat cu norma de bază în unitatea respectivă.

(5) Personalul didactic de conducere din învățământul particular trebuie să fie angajat cu norma de bază în unitatea de învățământ respectivă și să îndeplinească cerințele Statutului personalului didactic privind ocuparea funcțiilor de conducere.

Art. 111. — Diplomele sau certificatele acordate de unitățile din învățământul particular preuniversitar, înființate potrivit prezentei legi, au valoare și produc efectele actelor de studii eliberate în învățământul de stat, dacă examenele de absolvire au fost susținute în fața unor comisii numite în conformitate cu dispozițiile legale.

Art. 112. — Elevii din învățământul particular se pot transfera la alte unități de învățământ de stat sau particulare, cu acordul unității primitoare și în condițiile stabilite de Ministerul Învățământului.

Art. 113. — Învățământul superior particular funcționează potrivit Legii nr. 88/1993 privind acreditarea instituțiilor de învățământ superior și recunoașterea diplomelor, cu respectarea prevederilor prezentei legi.

Art. 114. — În învățământul particular, taxele de școlarizare se stabilesc de către fiecare instituție sau unitate de învățământ, în condițiile legii.

Art. 115. — (1) Baza materială a instituțiilor și unităților de învățământ particular trebuie să corespundă standardelor desfășurării unui proces instructiv-educativ de calitate: spații adecvate procesului de învățământ, în proprietate sau închiriate; laboratoare proprii, cu dotare corespunzătoare pentru un an în avans față de anul școlarizat; bibliotecă dotată cu fond de carte propriu, adecvat conținutului disciplinelor și nivelului acestora.

(2) Pentru obținerea acreditării, instituția sau unitatea de învățământ respectivă trebuie să facă dovada că în perioada de funcționare provizorie a utilizat cel puțin 25% din venituri pentru investiții în baza materială proprie.

(3) După două cicluri de școlarizare ulterioare acreditării, instituția sau unitatea de învățământ trebuie să facă dovada că deține în proprietate cel puțin 50% din spațiile de învățământ și că, în toată perioada anterioară, a utilizat cel puțin 25% din venituri pentru investiții în baza materială proprie.

Art. 116. — Instituțiile și unitățile de învățământ particular se supun evaluării și controlului, în condițiile legii.

Art. 117. — (1) Învățământul cooperatist se desfășoară în unități care sunt proprietatea asociațiilor cooperatiste.

(2) Finanțarea învățământului cooperatist se asigură din fonduri proprii ale asociațiilor cooperatiste, din taxe școlare și din alte surse.

(3) Ministerul Învățământului acoperă de la bugetul de stat cheltuielile pentru salarizarea personalului didactic, cu excepția personalului care asigură instruirea practică.

(4) Unităților de învățământ cooperatist li se aplică prevederile art. 115 din prezenta lege.

CAPITOLUL XII

Învățământul pentru persoanele aparținând minorităților naționale

Art. 118. — Persoanele aparținând minorităților naționale au dreptul să studieze și să se instruiască în limba maternă la toate nivelurile și formele de învățământ, în condițiile prezentei legi.

Art. 119. — (1) În funcție de necesitățile locale, se pot organiza, la cerere și în condițiile legii, grupe, clase, secții sau școli cu predarea în limbile minorităților naționale.

(2) Prevederile alin. (1) al acestui articol se vor aplica fără a se aduce atingere învățării limbii oficiale și predării în această limbă.

Art. 120. — (1) Limba și literatura română se predau în învățământul primar după programe de învățământ și manuale școlare elaborate în mod special pentru minoritatea respectivă. În învățământul gimnazial și liceal, Limba și literatura română se predau după programe de învățământ și manuale școlare identice cu cele pentru clasele cu predarea în limba română.

(2) În învățământul gimnazial și liceal, Istoria românilor și Geografia României se predau în limba română, după programe și manuale identice cu cele pentru clasele cu predarea în limba română. Examinarea la aceste discipline se face în limba română. În învățământul primar, aceste discipline se predau în limba maternă.

(3) În programele și manualele de Istorie universală și de Istorie a românilor se vor reflecta istoria și tradițiile minorităților naționale din România.

(4) În învățământul gimnazial se introduce, la cerere, ca disciplină de studiu, Istoria și tradițiile minorităților naționale, cu predare în limba maternă. Programele analitice și manualele la această disciplină sunt aprobate de Ministerul Învățământului.

Art. 121. — Elevilor aparținând minorităților naționale, care frecventează unități de învățământ cu predarea în limba română, li se asigură, la cerere și în condițiile legii, ca disciplină de studiu, limba și literatura maternă, precum și istoria și tradițiile minorității naționale respective.

Art. 122. — (1) În învățământul de stat profesional, liceal — tehnic, economic, administrativ, agricol, silvic, agromontan —, cât și în învățământul postliceal, pregătirea de specialitate se face în limba română, asigurându-se, în funcție de posibilități, însușirea terminologiei de specialitate și în limba maternă.

(2) În învățământul medical universitar de stat, în cadrul secțiilor existente, pregătirea de specialitate se poate face în continuare în limba maternă, cu obligația însușirii terminologiei de specialitate în limba română.

Art. 123. — În învățământul universitar de stat se pot organiza, la cerere și în condițiile prezentei legi, grupe și secții cu predarea în limba maternă pentru pregătirea personalului necesar în activitatea didactică și cultural-artistică.

Art. 124. — În învățământul de toate gradele, concursurile de admitere și examenele de absolvire se susțin în limba română. Concursuri de admitere și examene de absolvire pot fi susținute în limba maternă la școlile, clasele și specializările la care predarea se face în limba maternă respectivă, în condițiile prezentei legi.

Art. 125. — Ministerul Învățământului asigură, în limba de predare, pregătirea și perfecționarea personalului didactic, precum și manuale școlare și alte materiale didactice.

Art. 126. — În conducerea unităților și a instituțiilor de învățământ în care există grupe, clase sau secții cu predare în limbile minorităților naționale se asigură o reprezentare proporțională a cadrelor didactice din rândul minorităților, cu respectarea competenței profesionale.

TITLUL III

Conținutul învățământului

CAPITOLUL I

Învățământul preuniversitar

Art. 127. — (1) Conținutul învățământului preuniversitar este asigurat prin planuri de învățământ, programe analitice și manuale școlare.

(2) Planurile de învățământ cuprind discipline obligatorii, opționale și facultative, precum și numărul de ore aferent fiecăreia dintre acestea. Ponderea disciplinelor opționale și facultative crește în clasele finale ale învățământului gimnazial și liceal.

(3) Programele analitice stabilesc, pentru fiecare disciplină din planul de învățământ, obiectivele instructiv-educative și formative ale disciplinei și evidențiază conținuturile fundamentale de ordin teoretic, experimental și aplicativ, oferind orientări metodologice generale pentru realizarea acestora.

Art. 128. — (1) Planurile de învățământ și programele analitice pentru învățământul preuniversitar se aprobă de către Ministerul Învățământului, la propunerea comisiei naționale de specialitate.

(2) În unitățile de învățământ se utilizează numai manuale școlare aprobate de Ministerul Învățământului.

(3) În unitățile de învățământ se pot utiliza manuale alternative, selectate prin concurs, la nivel național. Cadrul didactic are dreptul de a recomanda elevilor un anumit manual.

(4) Obiectivele specifice în evaluarea procesului instructiv-educativ pe fiecare nivel de învățământ se stabilesc prin standarde aprobate de Ministerul Învățământului.

CAPITOLUL II

Învățământul superior

Art. 129. — (1) În instituțiile de învățământ superior planurile de învățământ se elaborează de către facultăți sau departamente, se analizează în cadrul consiliilor acestora, se aprobă de către senatele universitare și se avizează de către Ministerul Învățământului pentru a fi în concordanță cu standardele naționale. Modificarea planurilor de învățământ se poate face numai începând cu anul I.

(2) Programele analitice se elaborează de către titularii de discipline și se aprobă de către catedră sau departament.

Art. 130. — În funcție de specificul facultăților și al specializărilor, planurile de învățământ și programele analitice pot fi concepute și în structură modulară.

CAPITOLUL III

Activitatea extrașcolară

Art. 131. — (1) Conținutul instruirii și educației la toate nivelurile de organizare a învățământului se completează prin activități extrașcolare.

(2) Activitatea extrașcolară se organizează de către școli, cluburi, palate ale copiilor și elevilor, administrațiile județene ale taberelor, conducerile taberelor școlare și bazelor sportive, turistice și de agrement și de alte unități pentru activități complementare, cu sprijinul familiei și al altor factori interesați.

(3) Activitățile extrașcolare au conținut științific, cultural-artistic, umanitar, ecologic, moral-civic, tehnic-aplicativ, turistic, sportiv, precum și caracter recreativ.

(4) Palatul Național al Copiilor și Elevilor din București, subordonat Ministerului Învățământului, precum și palatele copiilor din județe, din subordinea inspectoratelor școlare, au și rol metodologic pentru activitățile extrașcolare.

Art. 132. — (1) Organizarea și competențele unităților specializate în activitatea extrașcolară se stabilesc prin regulament aprobat de Ministerul Învățământului, în colaborare cu Ministerul Tineretului și Sportului.

(2) Ministerul Învățământului, prin inspectoratele școlare, asigură și controlează realizarea obiectivelor instruirii și educației extrașcolare.

CAPITOLUL IV Educația permanentă

Art. 133. — Pentru asigurarea educației permanente, Ministerul Învățământului colaborează cu Ministerul Culturii și cu alte ministere interesate, precum și cu mijloacele de informare în masă, cultele religioase, universitățile populare, fundațiile culturale, alte societăți și instituții, pentru a facilita accesul la știință și cultură al tuturor cetățenilor, indiferent de vârstă, în vederea adaptării lor la mutațiile majore care survin în viața socială.

Art. 134. — Ministerul Învățământului, prin unitățile și instituțiile sale, acordă, pe bază de contract, asistență de specialitate celor care organizează diferite programe de instruire a adulților în sistemul educației permanente și al conversiei profesionale sau poate organiza asemenea programe din proprie inițiativă.

Art. 135. — (1) Ministerele, regiile autonome, societățile comerciale, alte persoane juridice sau fizice pot organiza, împreună cu unitățile de învățământ sau separat, cursuri de pregătire și perfecționare profesională a adulților, în scopul calificării propriilor salariați și a viitorilor angajați sau pentru conversie profesională.

(2) Cursurile organizate în condițiile alin. (1) nu sunt atestate de Ministerul Învățământului, cu excepția celor organizate în colaborare cu Ministerul Muncii și Protecției Sociale pentru protecția socială a șomerilor și reintegrarea lor profesională. În situația când aceste cursuri se desfășoară pe baza unor programe avizate de Ministerul Învățământului, ele se finalizează prin acordarea de certificate de calificare profesională recunoscute de Ministerul Învățământului.

Art. 136. — (1) Pentru instruirea adulților, precum și pentru sprijinirea sistemului de învățământ în realizarea unor obiective specifice, pot fi organizate, cu aprobarea Ministerului Învățământului, instituții și rețele de învățământ deschis sau la distanță, care utilizează tehnologiile moderne de comunicare și de preluare a informațiilor.

(2) Cheltuielile necesare pentru acest sistem de învățământ sunt suportate de către beneficiari și de către instituțiile interesate.

CAPITOLUL V Bibliotecile din învățământ

Art. 137. — (1) În sistemul de învățământ funcționează, ca parte integrantă, o rețea de biblioteci specializate: biblioteci centrale universitare și biblioteci pedagogice, ca instituții cu personalitate juridică, subordonate direct Ministerului Învățământului; biblioteci ale instituțiilor de învățământ superior, ale facultăților, colegiilor, departamentelor, catedrelor; biblioteci ale caselor corpului didactic; biblioteci școlare.

(2) Bibliotecile menționate la alin. (1) funcționează pe bază de regulamente aprobate de Ministerul Învățământului.

(3) Bibliotecile din învățământ pot organiza, cu aprobarea Ministerului Învățământului și în colaborare cu Ministerul Culturii, secții specifice, precum și alte forme pe care le consideră necesare pentru studiul individual al adulților.

Art. 138. — Pregătirea personalului de specialitate pentru biblioteci este asigurată de către Ministerul Învățământului prin studii universitare de scurtă și de lungă durată, iar perfecționarea acestuia este coordonată de Ministerul Învățământului.

Art. 139. — Coordonarea activității rețelei bibliotecilor din învățământ se asigură de către Ministerul Învățământului.

TITLUL IV Conducerea învățământului

CAPITOLUL I Ministerul Învățământului și alte organisme de nivel național

Art. 140. — (1) Ministerul Învățământului se organizează și funcționează potrivit legii.

(2) Pentru exercitarea atribuțiilor sale, Ministerul Învățământului constituie structuri de experți și se sprijină pe organisme consultative, la nivel național, alcătuite pe criterii de prestigiu profesional și moral: Consiliul Național pentru Reforma Învățământului, Consiliul Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare, Consiliul Național de Finanțare a Învățământului Superior, Consiliul Național al Cercetării Științifice din Învățământul Superior, societățile științifice naționale ale cadrelor didactice, Consiliul Național al Bibliotecilor, Consiliul Național al Rectorilor și comisiile naționale de specialitate pe discipline.

(3) Pentru confirmarea titlurilor, diplomelor și certificatelor universitare, Ministerul Învățământului constituie Consiliul Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare. Membrii consiliului sunt profesori universitari, personalități de prestigiu științific, cultural și moral, recunoscute pe plan național sau internațional. Ei sunt selectați, de regulă, pe baza propunerilor senatelor universitare. Consiliul funcționează potrivit unui regulament propriu, aprobat de Ministerul Învățământului.

(4) Pe lângă Ministerul Învățământului funcționează Federația Sportului Școlar și Universitar, unitate autonomă, cu personalitate juridică. Îndrumarea activității Federației Sportului Școlar și Universitar se face de către Ministerul Învățământului, în colaborare cu Ministerul Tineretului și Sportului.

Art. 141. — Ministerul Învățământului conduce sistemul național de învățământ, exercitând, în principal, următoarele atribuții:

- a) coordonează și controlează sistemul național de învățământ;
- b) organizează rețeaua învățământului de stat și propune Guvernului cifrele de școlarizare, pe baza studiilor de prognoză, cu consultarea unităților de învățământ, a autorităților locale și a agenților economici interesați;
- c) aprobă planurile de învățământ, programele analitice și manualele școlare pentru învățământul preuniversitar;
- d) instituie concurs național pentru manuale școlare și asigură finanțarea editării acestora;
- e) coordonează activitatea de cercetare științifică din învățământ;
- f) elaborează metodologia-cadru a concursurilor de admitere în învățământul superior;
- g) aprobă înființarea liceelor, a școlilor postliceale, a colegiilor și facultăților;
- h) aprobă, conform legii, regulamentele de organizare și funcționare a unităților subordonate;
- i) elaborează studii de diagnoză și prognoză în domeniul structurării și modernizării învățământului și contribuie la perfecționarea cadrului legislativ;
- j) răspunde de elaborarea, omologarea și distribuirea mijloacelor de învățământ; dezvoltă și modernizează baza didactică materială a învățământului;
- k) asigură identificarea și pregătirea adecvată a elevilor cu aptitudini deosebite;
- l) asigură școlarizarea specializată și asistența psihopedagogică adecvată a copiilor și tinerilor cu deficiențe fizice senzoriale, mentale sau asociate;
- m) analizează modul în care se asigură protecția socială în învățământ și propune măsuri corespunzătoare Guvernului și autorităților publice locale abilitate;

n) coordonează activitatea bibliotecilor universitare din subordine;

o) răspunde de formarea și perfecționarea personalului didactic;

p) coordonează, potrivit legii, numirea, transferarea, eliberarea și evidența personalului didactic, de conducere, de îndrumare și control și a celui auxiliar, din învățământul de stat și din unitățile subordonate;

r) răspunde de evaluarea sistemului național de învățământ;

s) elaborează și aplică strategiile de reformă pe termen mediu și lung ale învățământului și educației;

t) elaborează, împreună cu Ministerul Afacerilor Externe, strategia colaborării cu alte state și cu organizațiile internaționale specializate în domeniul învățământului;

u) colaborează, pe bază de protocoale, cu statele în care trăiește populație de naționalitate sau de origine română, pentru promovarea și desfășurarea învățământului în limba maternă;

v) elaborează norme specifice pentru construcțiile școlare și pentru dotarea acestora;

w) stabilește, pe baza înțelegerilor și a convențiilor încheiate cu alte state, modalitățile de recunoaștere și de echivalare a studiilor și diplomelor;

x) stabilește, pentru învățământul preuniversitar de stat, structura anului școlar, sesiunile de examene, perioadele de desfășurare a concursurilor, precum și vacanțele școlare;

y) elaborează și controlează sistemul de evaluare a pregătirii elevilor și studenților;

z) controlează modul de respectare a normelor financiar-contabile, de execuție bugetară și de administrare a patrimoniului din sistemul național al învățământului de stat.

CAPITOLUL II

Inspectoratele școlare

Art. 142. — Inspectoratele școlare sunt organe de specialitate subordonate Ministerului Învățământului, având, în principal, următoarele atribuții:

a) urmăresc modul de organizare și de funcționare a rețelei de învățământ preuniversitar și realizează inspecția școlară;

b) asigură aplicarea legislației în organizarea, conducerea și desfășurarea procesului de învățământ;

c) înființează, cu avizul Ministerului Învățământului, unități ale învățământului de stat — grădinițe, școli primare, gimnazii, școli profesionale și de ucenici;

d) propun Ministerului Învățământului rețeaua de școlariizare din raza lor teritorială;

e) asigură, împreună cu autoritățile administrației publice locale, școlarizarea elevilor, pe durata învățământului obligatoriu;

f) asigură încadrarea unităților de învățământ cu personal didactic necesar, în conformitate cu prevederile Statutului personalului didactic;

g) organizează și îndrumă activitatea de perfecționare a personalului didactic, de cercetare științifică și alte acțiuni complementare din învățământul preuniversitar;

h) asigură, împreună cu autoritățile publice locale, utilizarea, dezvoltarea și protejarea bazei didactico-materiale din unitățile de învățământ;

i) coordonează organizarea concursurilor de admitere și a examenelor de absolvire din unitățile de învățământ, precum și a concursurilor școlare;

j) controlează toate activitățile și serviciile de învățământ preuniversitar organizate de agenți economici, fundații, asociații, culte și alte persoane juridice sau fizice, de pe raza lor teritorială; constată eventualele încălcări ale prevederilor legale și iau măsurile prevăzute de lege;

k) coordonează activitatea bibliotecilor din unitățile de învățământ subordonate;

l) coordonează și controlează activitatea Casei corpului didactic.

Art. 143. — (1) Structura inspectoratelor școlare se stabilește de către Guvern, la propunerea ministrului învățământului.

(2) În structura inspectoratelor școlare din județele cu învățământ și în limbile minorităților naționale sunt cuprinși și inspectori școlari pentru acest învățământ.

(3) Unitățile extrașcolare și unitățile conexe învățământului preuniversitar sunt subordonate inspectoratului școlar.

(4) Inspectoratul școlar are un consiliu de administrație și un consiliu consultativ. Consiliul de administrație este format din inspectorul școlar general, inspectorii școlari generali adjuncți, inspectori de specialitate, directorul Casei corpului didactic, contabilul șef și consilierul juridic al inspectoratului școlar.

Inspectorul școlar general este președintele de drept al consiliului de administrație. Consiliul consultativ este format din directori de unități de învățământ, alte cadre didactice de prestigiu și reprezentanți ai părinților, ai autorităților locale administrative, ai comunităților religioase și ai agenților economici. Președintele consiliului consultativ este ales prin vot secret dintre membrii acestuia.

(5) Inspectoratele școlare organizează periodic conferințe județene ale personalului didactic din învățământul preuniversitar, pe specialități, cu rol consultativ, participativ și metodic.

Art. 144. — (1) Inspectorul școlar general, inspectorii școlari generali adjuncți și directorul Casei corpului didactic sunt numiți prin ordin al ministrului învățământului, pe baza criteriilor de competență profesională și managerială.

(2) Inspectorii școlari se numesc de către inspectorul școlar general, prin concurs, pe baza criteriilor de competență profesională și managerială, de regulă pe o perioadă de 4 ani.

(3) Concursurile se desfășoară pe baza unei metodologii elaborate de Ministerul Învățământului.

CAPITOLUL III

Conducerea instituțiilor și a unităților învățământului de stat

Art. 145. — (1) Unitățile de învățământ preuniversitar sunt conduse de directori, ajutați, după caz, de directori adjuncți. În activitatea de conducere, directorii se bazează pe consiliul profesoral și pe consiliul de administrație. Aceste consilii funcționează în temeiul unui regulament elaborat de Ministerul Învățământului.

(2) Consiliul profesoral al unității de învățământ, cu rol de decizie în domeniul instructiv-educativ, este format din personalul didactic de predare din unitatea respectivă și este prezidat de director.

(3) Consiliul de administrație al unității de învățământ, cu rol de decizie în domeniul administrativ, este format din cel puțin 5 membri, dar nu mai mult de 11 membri, între care directorul unității, directorul adjunct, contabilul șef, cadre didactice alese de consiliul profesoral și reprezentanți ai părinților, precum și ai administrației publice locale. În consiliul de administrație se includ și reprezentanți ai agenților economici care asigură baza materială pentru practică. Directorul unității de învățământ este președintele consiliului de administrație.

(4) Unitatea de învățământ preșcolar sau primar afiliată altei unități de învățământ își alege 1–2 cadre didactice în consiliul de administrație al acesteia.

(5) În consiliile de administrație ale liceelor și școlilor postliceale se includ 1–2 elevi.

(6) Directorii și directorii adjuncți ai unităților din învățământul preșcolar, primar, gimnazial și profesional, precum și

directorii adjuncți din învățământul liceal și postliceal sunt numiți de inspectorul școlar general.

(7) Directorii unităților din învățământul liceal și postliceal sunt numiți prin ordin al ministrului învățământului, la propunerea inspectorului școlar general.

(8) Directorii unităților destinate activităților extrașcolare sunt numiți de ministrul învățământului la unitățile direct subordonate Ministerului Învățământului și de către inspectorul școlar general pentru unitățile din subordinea inspectoratului școlar.

(9) Numirea directorilor și a directorilor adjuncți ai unităților de învățământ menționate la alin. (6) și (7) se face pe baza criteriilor de competență profesională și managerială, pe o perioadă de 4 ani, de regulă, la propunerea consiliilor profesionale respective. Metodologia de numire se stabilește de Ministerul Învățământului.

Art. 146. — Instituțiile de învățământ superior sunt conduse de senate, iar facultățile și departamentele, de consilii. Senatele sunt prezidate de rectori, consiliile facultăților, de decani, iar consiliile departamentelor, de directori. Atribuțiile și raporturile acestor organisme se stabilesc prin Carta universitară. Hotărârile senatelor, ale consiliilor facultăților și ale departamentelor se iau cu majoritatea membrilor prezenți, dacă numărul lor reprezintă cel puțin 2/3 din totalul membrilor.

Art. 147. — Conducerea operativă a instituției de învățământ superior este asigurată de biroul senatului alcătuit din: rector, prorectori, secretar științific și director general administrativ. Președintele biroului senatului este rectorul.

CAPITOLUL IV

Evaluarea în învățământ

Art. 148. — (1) Evaluarea învățământului, ca sistem și proces, se asigură de către Ministerul Învățământului prin instituții și organisme specializate, în baza unui regulament aprobat prin ordin al ministrului învățământului.

(2) Evaluarea învățământului universitar și postuniversitar se asigură prin forme specifice, în conformitate cu dispozițiile legale și cu normele autonomiei universitare.

(3) În sistemul național de învățământ și educație notarea se face, de regulă, de la 10 la 1.

Art. 149. — Ministerul Învățământului asigură evaluarea periodică a nivelului de pregătire profesională și metodică a personalului didactic din învățământ.

Art. 150. — (1) Inspectorul școlar general elaborează, la sfârșitul fiecărui an școlar, un raport privind starea învățământului din județ, respectiv din municipiul București. Acest raport se prezintă Ministerului Învățământului, prefecturii, consiliului județean, consiliilor locale și tuturor unităților de învățământ din județ, respectiv din municipiul București.

(2) Rectorul instituției de învățământ superior elaborează, la sfârșitul fiecărui an universitar, un raport privind starea instituției de învățământ, pe care îl transmite Ministerului Învățământului, prefecturii și consiliului județean, respectiv al municipiului București.

(3) Ministrul învățământului înaintează Parlamentului raportul anual asupra stării sistemului național de învățământ, până la data de 15 octombrie. Concomitent, sunt prezentate direcțiile și prioritățile de dezvoltare a învățământului preuniversitar și superior. Raportul anual se dă publicității.

TITLUL V

Resurse umane

CAPITOLUL I

Personalul din învățământ. Elevi și studenți

Art. 151. — (1) Personalul din învățământ este format din personal didactic, personal de cercetare, personal didactic auxiliar și personal administrativ.

(2) Personalul didactic este format din:

- a) educatoare — în învățământul preșcolar;
- b) învățători — în învățământul primar;
- c) institutori — în învățământul preșcolar și primar;
- d) maiștri-instructori — în învățământul gimnazial, profesional, liceal și postliceal;
- e) profesori — în învățământul gimnazial, profesional, liceal și postliceal;
- f) preparatori, asistenți universitari, lectori universitari (șefi de lucrări), conferențieri universitari, profesori universitari și profesori universitari consultanți — în învățământul superior.

(3) În învățământ poate funcționa personal didactic asociat.

(4) Personalul de cercetare este integrat în catedre, departamente, unități sau centre de cercetare și de micro-producție.

(5) În învățământul de toate gradele funcționează personal didactic auxiliar, definit conform Statutului personalului didactic.

Art. 152. — Funcțiile didactice pe tipuri și forme de învățământ, precum și condițiile pentru ocuparea acestora se stabilesc prin Statutul personalului didactic.

Art. 153. — (1) Norma didactică pentru învățământul preuniversitar se reglementează prin Statutul personalului didactic.

(2) Norma didactică pentru profilurile cu formațiuni specifice de instruire, cât și pentru unități de învățământ din localități izolate sau pentru clase cu un număr redus de elevi, se reglementează de către Ministerul Învățământului.

(3) Norma didactică pentru învățământul universitar și postuniversitar se reglementează prin Statutul personalului didactic.

Art. 154. — (1) În învățământul de stat și particular posturile didactice se ocupă prin concurs. Condițiile pentru ocuparea funcțiilor de conducere se stabilesc prin Statutul personalului didactic.

(2) Concursurile pentru ocuparea posturilor didactice au un caracter deschis. La concurs se poate prezenta orice persoană care îndeplinește condițiile prevăzute de Statutul personalului didactic.

(3) Validarea concursurilor pentru ocuparea posturilor didactice din învățământul preuniversitar de stat se face de către inspectoratele școlare, la propunerea comisiilor de concurs.

(4) Concursurile pentru ocuparea posturilor didactice din învățământul universitar și postuniversitar se aprobă de către consiliile facultăților, la propunerea comisiilor de concurs, prin vot nominal deschis, și se validează de către senatele universitare, folosind aceeași procedură. Titlurile didactice de conferențiar universitar și de profesor universitar sunt confirmate de Consiliul Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare. Pe baza confirmării, ministrul învățământului emite ordin de acordare a titlurilor de conferențiar universitar și de profesor universitar.

(5) Candidatul la concursul pentru ocuparea unui post didactic cu predare în altă limbă decât aceea în care și-a făcut studiile superioare susține, în fața unei comisii de specialitate, un test de cunoaștere a limbii în care urmează să facă predarea.

Art. 155. — Ministerul Învățământului are obligația de a asigura pregătirea și perfecționarea personalului didactic din sistemul național de învățământ și stabilește, prin organisme de specialitate, standardele naționale pentru atestarea calității de cadru didactic.

Art. 156. — (1) Drepturile și îndatoririle personalului didactic sunt prevăzute în Statutul personalului didactic și în Carta universitară.

(2) Dreptul la contestație al persoanelor fizice sau juridice din învățământ se exercită prin adresare către forul ierarhic superior celui a cărui decizie este contestată.

Art. 157. — (1) În instituțiile și unitățile de învățământ sunt interzise pedepsele corporale.

(2) Personalul didactic care practică asemenea metode va fi sancționat administrativ sau, în funcție de gravitatea abaterii, se va supune rigorilor legii.

(3) Drepturile și îndatoririle elevilor sunt stabilite prin regulamentul elaborat de Ministerul Învățământului, iar pentru studenții acestea sunt cuprinse în Carta universitară și în regulamentele instituțiilor de învățământ superior.

Art. 158. — (1) În învățământul preuniversitar, formațiunile de studiu cuprind grupe, clase sau ani de studiu. Grupa cuprinde în medie 15 preșcolari, dar nu mai puțin de 10 și nu mai mult de 20; clasa din învățământul primar are în medie 20 de elevi, dar nu mai puțin de 10 și nu mai mult de 25; clasa din învățământul gimnazial are în medie 25 de elevi, dar nu mai puțin de 10 și nu mai mult de 30; clasa sau anul de studiu din învățământul profesional, liceal și post-liceal are în medie 25 de elevi, dar nu mai puțin de 15 și nu mai mult de 30.

(2) Situațiile speciale privind formațiunile de elevi sau de preșcolari din grupa mare aflate sub efectivul minim se aprobă de către Ministerul Învățământului.

CAPITOLUL II

Perfecționarea personalului didactic

Art. 159. — În cadrul sistemului național de învățământ, perfecționarea personalului didactic din învățământul preuniversitar constituie un drept care se realizează, în principal, prin:

a) activități de perfecționare metodică și psihopedagogică la nivelul catedrelor sau al colectivelor de specialitate din unitățile de învățământ;

b) conferințe, seminarii, dezbateri sau alte forme specifice de perfecționare la nivel interșcolar, județean, național sau internațional. Aceste acțiuni pot fi organizate și în colaborare cu societăți științifice ale cadrelor didactice;

c) cursuri de perfecționare a pregătirii de specialitate, metodice și psihopedagogice sau pentru obținerea definitivării în învățământ, ori a gradelor didactice, în conformitate cu prevederile legii.

Art. 160. — Perfecționarea personalului didactic din învățământul preuniversitar este coordonată de Ministerul Învățământului, care asigură finanțarea, și se realizează în:

a) instituții de învățământ superior, prin facultăți, departamente și catedre, pentru perfecționarea pregătirii de specialitate;

b) instituții de învățământ superior, prin departamentele sau catedrele de pregătire a personalului didactic, pentru perfecționarea pregătirii metodice și psihopedagogice;

c) colegii pedagogice și licee pedagogice, pentru perfecționarea de specialitate, metodică și psihopedagogică a personalului didactic din învățământul preșcolar și primar.

Art. 161. — Cursurile de perfecționare a cadrelor didactice se încheie prin colocviu. Aprecierea pregătirii se face prin calificative.

Art. 162. — (1) Casele corpului didactic sunt centre de documentare și de organizare a activităților de perfecționare, precum și a celor cu caracter științific, metodic și cultural.

(2) Casa corpului didactic organizează corpul profesorilor metodiști, alcătuit din cadre didactice competente, selectate la fiecare specialitate. Acestea sprijină departamentele sau catedrele de pregătire a personalului didactic din instituțiile de învățământ superior, pentru realizarea perfecționării.

Art. 163. — Pentru pregătirea și perfecționarea personalului didactic de conducere, îndrumare și control, Ministerul Învățământului înființează și coordonează centre și alte forme instituționalizate, cu atribuții în acest scop.

Art. 164. — Perfecționarea personalului didactic din învățământul superior de stat este finanțată de Ministerul

Învățământului prin bugetele instituțiilor de învățământ și se realizează prin:

a) programe de documentare și schimburi de experiență la nivel național și internațional;

b) programe de specializare și cooperare interuniversitară, în țară și în străinătate;

c) învățământ postuniversitar, organizat potrivit prevederilor din prezenta lege;

d) programe de cercetare științifică, realizate în țară sau prin cooperare internațională;

e) inovare educațională, creație științifică, tehnică și artistică.

Art. 165. — Perfecționarea personalului didactic auxiliar din întregul sistem național de învățământ se realizează conform prevederilor art. 160.

TITLUL VI

Baza materială și finanțarea învățământului de stat

Art. 166. — (1) Baza materială a învățământului de stat constă în întreg activul patrimonial al Ministerului Învățământului, al instituțiilor și unităților de învățământ și de cercetare științifică din sistemul de învățământ existent la data intrării în vigoare a prezentei legi, precum și în activul patrimonial redobândit sau dobândit ulterior.

(2) În înțelesul prevederilor alin. (1), baza materială a învățământului cuprinde: spații pentru procesul de învățământ și cercetare științifică, mijloace de învățământ și de cercetare aferente, biblioteci, edituri și tipografii, stațiuni didactice și de cercetare, unități de microproducție, ateliere școlare, ferme didactice, grădini botanice, terenuri agricole, cămine, internate, cantine, cluburi ale elevilor, case de cultură ale studenților, case ale corpului didactic, case universitare, tabere școlare, baze și complexuri cultural-sportive, palate și case ale copiilor și elevilor, baze de odihnă și tratament, spații cu destinație de locuință, precum și orice alt obiect de patrimoniu destinat învățământului și salariilor din învățământ.

(3) Baza materială aferentă procesului de instruire și educație menționată la alin. (2) și realizată din fondurile statului sau din fondurile instituțiilor și întreprinderilor de stat, în perioada anterioară datei de 22 decembrie 1989, se reintegrează în patrimoniul Ministerului Învățământului, al instituțiilor și unităților de învățământ și de cercetare științifică din sistemul învățământului de stat. De asemenea, se reintegrează și imobilele ce au aparținut Ministerului Învățământului și care, conform art. 20 alin. 2 din Legea nr. 15/1990, au trecut în patrimoniul unor societăți comerciale. Reintegrarea se face fără plată, în termen de 60 de zile de la data publicării prezentei legi.

(4) Baza materială a instituțiilor de învățământ superior de stat este de drept proprietatea acestora, iar cea a unităților de învățământ preuniversitar, până la apariția legii patrimoniului public și privat al statului, rămâne în proprietatea Ministerului Învățământului, cu excepția unităților școlare organizate împreună cu agenți economici.

(5) Construcțiile și terenurile aferente procesului instructiv-educativ nu pot fi transferate decât cu aprobarea Guvernului, la propunerea ministrului învățământului, fără plată și numai în interes public.

(6) Închirierea bunurilor disponibile din dotarea învățământului de stat se poate face pe bază de contract, cu revizuire anuală, numai cu acordul Ministerului Învățământului.

Art. 167. — (1) Ministerul Învățământului, prin inspectoratele școlare, asigură administrarea și funcționarea tuturor unităților școlare din învățământul preuniversitar.

(2) Finanțarea cheltuielilor de întreținere și reparare a bazei didactico-materiale a unităților din învățământul preuniversitar este asigurată de către consiliile județene și locale din fondurile alocate special de la bugetul de stat, din bugetele locale, precum și din resurse proprii.

(3) Ministerele de resort, autoritățile publice, precum și agenții economici interesați contribuie cu fonduri proprii, pe bază de contract, la întreținerea, dezvoltarea și modernizarea bazei materiale și de practică din unitățile de învățământ profesional, liceal și postliceal de profil.

(4) Ministerul Învățământului asigură de la bugetul de stat fondurile necesare pentru salarizarea personalului didactic auxiliar și administrativ din unitățile și instituțiile învățământului de stat, precum și cheltuielile de funcționare a acestora.

(5) Fondurile de la bugetul de stat care revin Ministerului Învățământului se repartizează distinct pe tipuri, niveluri și forme de învățământ.

Art. 168. — (1) Unitățile de învățământ primar și gimnazial din mediul rural și periurban, precum și liceele agricole agromontane, silvice și pedagogice, care nu au în proprietate terenuri agricole în extravilan, primesc în folosință, pentru constituirea lotului didactic experimental, o suprafață de 1 ha pentru școlile primare, 2 ha pentru școlile gimnaziale, 3 ha pentru liceele pedagogice și minimum 10 ha pentru liceele agricole, agromontane și silvice, în echivalent arabil.

(2) Loturile experimentale prevăzute la alin. (1) se atribuie, la cerere, unităților școlare respective din terenurile agricole și silvice ce au aparținut școlilor sau, după caz, din fondul de rezervă al localităților, aflat la dispoziția consiliilor locale.

(3) În cazul în care pe teritoriul localității nu există resurse de pământ conform prevederilor alin. (2), suprafețele cuvenite se atribuie în folosință din terenurile aflate în proprietatea autorităților publice locale sau în administrarea Agenției Naționale de Dezvoltare și Amenajare Rurală.

(4) Reconstituirea dreptului de proprietate la unitățile școlare prevăzute la alin. (1), punerea în posesie, precum și eliberarea titlurilor de proprietate se fac de către comisiile locale și județene de aplicare a Legii fondului funciar nr. 18/1991.

Art. 169. — (1) Finanțarea învățământului de stat se face de la bugetul de stat, în limitele a cel puțin 4% din produsul intern brut, în concordanță cu următoarele cerințe:

a) considerarea dezvoltării învățământului ca o prioritate națională, pentru pregătirea resurselor umane la nivelul standardelor internaționale;

b) profesionalizarea resurselor umane în concordanță cu diversificarea pieței muncii;

c) dezvoltarea învățământului superior și a cercetării științifice universitare pentru integrare la vârf în viața științifică mondială.

(2) Sistemul de finanțare a învățământului asigură descentralizarea gestionării fondurilor și permite implicarea comunităților locale în alocarea de resurse financiare suplimentare pentru învățământ.

(3) Instituțiile și unitățile de învățământ pot beneficia și de alte surse de venituri dobândite în condițiile legii: venituri proprii, subvenții, donații, sponsorizări și taxe de la persoane juridice și fizice. Veniturile obținute din aceste surse se gestionează și se utilizează integral la nivelul instituției, fără vărsăminte la bugetul de stat și fără afectarea alocațiilor de la bugetul de stat.

(4) Fondurile alocate învățământului se repartizează instituțiilor de învățământ superior și inspectoratelor școlare. Inspectoratele școlare distribuie fondurile primite fiecărei unități de învățământ din teritoriu prin ordonatorii terțiari de credite subordonați. Pentru alocarea de fonduri către instituțiile de învățământ superior de stat, ministrul învățământului ia în considerare propunerile avansate de Consiliul Național de Finanțare a Învățământului Superior, care funcționează cu sta-

tut consultativ, în special pentru finanțarea externă. Consiliul Național de Finanțare a Învățământului Superior formulează și propuneri privitoare la criteriile și mecanismele de acordare a burselor și a altor forme de sprijin financiar.

(5) Baza de calcul al fondurilor alocate fiecărei unități și instituții de învățământ reprezintă cuantumul din bugetul de stat care revine unui preșcolar, elev, student sau cursant, în funcție de nivelul și specificul instruirii și de ceilalți indicatori specifici activității în învățământ, în special de cei referitori la calitatea prestației în învățământ.

(6) Învățământului superior i se alocă un fond distinct de cercetare din bugetul global al cercetării științifice. Alocarea fondurilor de finanțare a cercetării se face după criterii competitive, în funcție de prioritățile naționale și de performanțele obținute sau anticipate. Competiția pentru fondurile de finanțare a cercetării este deschisă tuturor instituțiilor de învățământ superior acreditate. Alocarea fondurilor pentru finanțarea cercetării se face de către Ministerul Învățământului, la propunerea Consiliului Național al Cercetării Științifice din Învățământul Superior. Consiliul are personal propriu, integrat în Ministerul Învățământului.

(7) Fondurile de investiții pentru obiective noi și dotări cu echipamente se alocă separat, în funcție de prioritățile strategice ale dezvoltării învățământului. Pot beneficia de alocarea acestor fonduri toate unitățile și instituțiile de învățământ acreditate, conform legii.

(8) Execuția bugetară anuală a instituțiilor și unităților de învățământ este publică.

Art. 170. — (1) Elevii și studenții de la cursurile de zi din învățământul de stat pot beneficia de burse de merit și burse de studiu.

(2) Elevii și studenții pot beneficia de burse de ajutor social, de burse pe bază de contract încheiat cu agenți economici ori cu alte persoane juridice sau fizice, precum și de credite pentru studiu acordate de bănci, în condițiile legii.

(3) Fondurile pentru acordarea burselor se repartizează inspectoratelor școlare și instituțiilor de învățământ superior de către Ministerul Învățământului, în funcție de numărul de elevi sau de studenți de la cursurile de zi, respectiv al cursanților de la studiile postuniversitare.

(4) Criteriile generale de acordare a burselor se stabilesc de Ministerul Învățământului, în colaborare cu Ministerul Muncii și Protecției Sociale. Criteriile specifice de acordare a burselor de merit, de studiu și de ajutor social se stabilesc, anual, în consiliile de administrație ale inspectoratelor școlare și în senatele universitare, în limitele fondurilor repartizate și în raport cu integralitatea efectuării de către elevi și studenți a activităților școlare și universitare.

(5) Elevii, studenții și cursanții, străini, pot beneficia de burse, potrivit prevederilor legale.

(6) Ministerul Învățământului acordă anual burse de doctorat cu durata de 3–4 ani instituțiilor care organizează această formă de învățământ. Bursele se obțin prin concurs, la nivelul instituțiilor de învățământ superior. Bursierii au drep- turile și obligațiile profesionale ale unui preparator.

(7) Ministerul Învățământului acordă anual burse pentru stagii de studii universitare și postuniversitare în străinătate din fonduri constituite în acest scop. Aceste burse se obțin prin concurs organizat la nivel național.

(8) La concursurile pentru obținerea burselor prevăzute la alin. (6) și (7) pot participa studenții și absolvenții instituțiilor de învățământ superior de stat și cei ai instituțiilor de învățământ superior particular acreditate.

Art. 171. — (1) Cheltuielile de întreținere a internatelor, căminelor și cantinelor destinate elevilor și studenților se acoperă din veniturile proprii ale unităților și instituțiilor de

învățământ respective; ele se completează cu subvenții acordate din bugetul de stat și din bugetele locale.

(2) Instituțiile de învățământ superior de stat asigură, pentru efectuarea practicii comasate a studenților, pe perioada prevăzută în planurile de învățământ, cheltuielile de masă, cazare și transport, în situațiile în care practica se desfășoară în afara centrului universitar respectiv.

(3) Documentația tehnică și materialele pentru construcții destinate învățământului de stat și celui particular acreditat, precum și achiziționarea de aparatură, utilaje, fond de carte, publicații și dotări pentru procesul didactic sunt scutite de T.V.A. și de taxe vamale.

Art. 172. — Pentru învățământul de stat preșcolar, primar și gimnazial se asigură gratuit manualele școlare. Beneficiază de aceeași gratuitate și elevii din învățământul profesional și liceal ai căror părinți au venitul lunar, pe membru de familie, egal sau mai mic decât salariul minim brut pe economie.

Art. 173. — Preșcolarii, elevii și studenții beneficiază de asistență medicală și psihologică gratuită, în cabinete medicale și psihologice școlare ori în policlinici și unități spitalești de stat.

Art. 174. — (1) În timpul anului școlar, elevii și studenții beneficiază de tarif redus cu 50% pe mijloacele de transport local în comun. De aceeași reducere beneficiază elevii și studenții navetiști de la cursurile de zi.

(2) Elevii și studenții beneficiază de reducere cu 50% pe transportul intern auto, feroviar și naval, în perioada fiecărei vacanțe școlare, câte o singură călătorie dus-întors în localitatea de domiciliu.

(3) Elevii și studenții beneficiază de tarife reduse cu 50% pentru accesul la muzee, concerte, spectacole de teatru, operă, film și la alte manifestări culturale și sportive organizate de instituții publice.

(4) De prevederile acestui articol beneficiază, de asemenea, elevii și studenții din învățământul particular acreditat.

(5) Elevii și studenții etnici români din afara granițelor țării, bursieri ai statului român, beneficiază de gratuitate la toate manifestările prevăzute la alin. (3).

Art. 175. — (1) Activitățile extrașcolare — științifice, tehnice, cultural-artistice și sportive —, precum și cele pentru elevii capabili de performanțe superioare sunt finanțate de la bugetul public național, conform normelor stabilite de Ministerul Învățământului. În acest scop, se pot folosi și alte surse de finanțare.

(2) Prevederile alin. (1) se aplică și în cazul taberelor de creație, sportive și de odihnă ale elevilor și studenților.

Art. 176. — Instituțiile și unitățile de învățământ pot primi donații din țară și din străinătate, în conformitate cu legea, dacă servesc politicii educaționale a sistemului național de învățământ și nu sunt contrare intereselor statului român.

TITLUL VII

Dispoziții tranzitorii și finale

Art. 177. — (1) Încălcarea prevederilor prezentei legi atrage, după caz, răspunderea materială, disciplinară, contravențională sau penală.

(2) Împiedicarea persoanelor abilitate de a efectua controlul instituțiilor sau al unităților de învățământ constituie, după caz, abatere disciplinară ori contravențională sau infracțiune. Constatarea contravenției sau a infracțiunii și aplicarea sancțiunilor se fac de către autoritățile abilitate.

Art. 178. — (1) Părintele sau tutorele legal instituit are dreptul de a alege forma de învățământ și felul educației copilului minor.

(2) Părintele sau tutorele legal instituit este obligat să ia măsuri pentru asigurarea frecvenței școlare a elevului în învățământul obligatoriu. Nerespectarea acestei prevederi din culpa părintelui sau a tutorelui instituit legal constituie contravenție și se sancționează cu amendă între 100.000 lei și 500.000 lei.

(3) Constatarea contravenției și aplicarea amenzi se fac de către autoritățile prevăzute la art. 177 alin. (2).

Art. 179. — Dispozițiile prezentei legi se completează cu prevederile legale privind stabilirea și sancționarea contravențiilor.

Art. 180. — Asupra dreptului copilului minor de a urma școala în limba română sau în limba unei minorități naționale hotărăște părintele sau tutorele legal instituit.

Art. 181. — Până la intrarea în vigoare a legii privind Statutul personalului didactic, normele didactice rămân la nivelul anului 1994, fiind stabilite prin Hotărârea Guvernului nr. 283/1993.

Art. 182. — Unitățile de învățământ aferente formelor de învățământ prevăzute la art. 122 alin. (1) își continuă activitatea conform programelor actuale, până la absolvirea ciclului școlar de către cei care frecventează aceste școli la data intrării în vigoare a prezentei legi.

Art. 183. — Până la elaborarea legii speciale de acreditare a unităților învățământului particular preuniversitar, criteriile și standardele de evaluare și acreditare se stabilesc prin hotărâre a Guvernului, în baza prezentei legi.

Art. 184. — De la data intrării în vigoare a prezentei legi, studenții înmatriculați în învățământul universitar de stat, cu plata taxei de școlarizare, potrivit Hotărârii Guvernului nr. 283/1993, pot beneficia de burse, în condițiile legale.

Art. 185. — (1) Prezenta lege intră în vigoare în termen de 30 de zile de la publicarea ei în Monitorul Oficial al României. Pe data intrării în vigoare a legii se abrogă Legea educației și învățământului nr. 28/1978, precum și orice alte dispoziții contrare prezentei legi.

(2) În termen de 90 de zile de la publicarea prezentei legi în Monitorul Oficial al României, Ministerul Învățământului elaborează regulamentele care decurg din aplicarea acestei legi și stabilește măsuri tranzitorii.

Această lege a fost adoptată în ședința comună a Camerei Deputaților și Senatului din 28 iunie 1995, cu respectarea prevederilor art. 74 alin. (1) și art. 76 alin. (2) din Constituția României.

PREȘEDINTELE CAMEREI DEPUTAȚILOR
ADRIAN NĂSTASE

PREȘEDINTELE SENATULUI
prof. univ. dr. OLIVIU GHERMAN

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI

D E C R E T

pentru promulgarea Legii învățământului

În temeiul art. 77 alin. (1) și (3) și al art. 99 alin. (1) din Constituția României,

Președintele României d e c r e t e a z ă :

Articol unic. — Se promulgă Legea învățământului și se dispune publicarea ei în Monitorul Oficial al României.

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI

ION ILIESCU

București, 24 iulie 1995.
Nr. 286.

D E C I Z I I A L E C U R Ţ I I C O N S T I T U Ţ I O N A L E

CURTEA CONSTITUŢIONALĂ

D E C I Z I E

cu privire la constituționalitatea unor prevederi ale Legii învățământului

Curtea Constituțională a fost sesizată la 29 iunie 1995 de către 57 de deputați, și anume: Dumitru Buzatu, Dan Verbina, Adrian Constantin Pica, Eugen Manguirea, Ion Dumitrescu, Ivanciu Nicolae-Văleanu, Mihai Liță, Ilie Nica, Mircea Porojan, Mihail Olteanu, Gheorghe Popa, Sorin Diaconescu, Sabin Ghilea, Eugen Nicolicea, Ștefan Cazimir, Liviu Mladin, Corneliu-Dan Vrabie, Vasile Cristea, Cornel Brahaș, Feuzia Rușid, Vasile Voicu, Francisc Tobă, Nicolae Roșca, Gheorghe Roman, Valentin Soroceanu, Dionisie Vitcu, Paula-Maria Ivănescu, Petre Țurlea, Mircea Anton Silvaș, Marin Gh. Lungu, Gheorghe Fițion, Simion Silviu Șomîcu, Mihail Părăluță, Constantin Rotaru, Fănică Dănilă, Constantin Emil Hoară, Dumitru Drăguț, Mitică D. Bălăeț, Mihail Viziru, Ion Hortopan, Radu Mircea Berceanu, Alexandru Sassu, Corneliu-Constantin Ruse, Constantin Arhire, Dragoș Enache, Mihăiță Postolache, Nicolae Alexandru, Petru Ioan, Alexandru Ota, Grigore Marcu, Emil Stoica, Aurelian Popescu, Vasile Ionescu, Gheorghe Dobre, Vasile Popovici, Ioan Ghișe și Ion Costin, asupra neconstituționalității prevederilor art. 9 alin. (1) din Legea învățământului, care stabilesc că: „Planurile învățământului primar, gimnazial, liceal și profesional includ religia ca disciplină școlară. În învățământul primar religia este disciplină obligatorie, în învățământul gimnazial este opțională, iar în învățământul liceal și profesional este facultă-

tivă. Elevul, cu acordul părintelui sau tutorelui legal instituit, alege pentru studiu religia și confesiunea“.

În sesizare, grupul de deputați susține, în esență, că prin instituirea obligativității studiului religiei în ciclul primar se aduce atingere prevederilor constituționale ale art. 1 alin. (3) teza privind „libera dezvoltare a personalității umane“, ale art. 26 alin. (2) care prevăd că „persoana fizică are dreptul să dispună de ea însăși“, ale art. 29 alin. (1), (2) și (6) privind libertatea conștiinței și ale art. 45 alin. (5) privind obligația autorităților publice de a contribui „la asigurarea condițiilor pentru participarea liberă a tinerilor la viața politică, socială, economică, culturală și sportivă a țării“.

De asemenea, Curtea Constituțională a fost sesizată, la aceeași dată, de către 53 de deputați, și anume: Eugen Mátis, Ludovic Rakóczi, Emeric Dumitru Borbély, Ferenc Asztalos, Imre Andras, József Nándor Neményi, Árpád-Francisc Márton, Alexandru Kónya-Hamar, Benedek Nagy, Matei Barna Elék, Ervin Zoltán Székely, László Zsigmond, István Antal, Gheorghe Tokay, Lázár Madaras, Károly Kerekes, Zsolt Szilágyi, Iosif Alfréd Mazalik, Zoltán Szilágyi, Attila Varga, Ákos Birtalan, Ladislau Borbély, Iuliu Vida, Ioan Németh, Francisc Bárányi, Jolt Zoltán Fekete, Dan-Florin Trepcea, Nicolae Cerveni, Constantin Dragomir, Francisc Pécsi, Petru Lițiu, Mihnea Tudor Ioniță, Ion Dobrescu,

Theodora Bertzi, George Crin Laurențiu Antonescu, Constantin Șerban Rădulescu-Zoner, Horia Mircea Rusu, Raymond Luca, Dinu Patriciu, Gheorghe Toduț, Ioan Ghișe, Horia-Radu Pascu, Vasile Mândroviceanu, Romulus Ioan Joca, Octavian Bot, Smaranda Dobrescu, Sergiu Cunescu, Alexandru Sassu, Varujan Vosganian, Emilian Bratu, Teodor Vintilescu, Iohan-Peter Babiaș și Alexandru Athanasiu, asupra neconstituționalității Legii învățământului. În motivarea sesizării sunt atacate ca neconstituționale următoarele articole: art. 8 alin. (1), care prevede că „Învățământul de toate gradele se desfășoară în limba română. În fiecare localitate se organizează și funcționează clase cu limba de predare română“, și art. 123 alin. (1) [în realitate, art. 119 alin. (1) din lege], care prevede că, în funcție de necesitățile locale, se pot organiza clase cu predare în limbile minorităților naționale, deoarece acestea contravin prevederilor art. 4 alin. (2) și art. 16 alin. (1) din Constituție, precum și ale art. 1 din Convenția privind lupta împotriva discriminării în domeniul învățământului, ratificată prin Decretul nr. 149/1960; art. 163 alin. (1) [în realitate, art. 158 alin. (1)], care prevede, „ca regulă generală, că numărul minim al elevilor dintr-o clasă din învățământul primar sau gimnazial nu poate să fie mai puțin de zece“, art. 122 (în realitate, art. 118 din lege), care prevede că „Persoanele aparținând minorităților naționale au dreptul să studieze și să se instruiască în limba maternă la toate nivelurile și formele de învățământ, în condițiile prezentei legi“, întrucât contravine art. 32 alin. (3) din Constituție, care garantează dreptul persoanelor aparținând minorităților naționale de a învăța și a se instrui în limba maternă; art. 123 alin. (1) [în realitate, art. 119 alin. (1) din lege], care prevede că: „În funcție de necesitățile locale, se pot organiza, la cerere și în condițiile legii, grupe, clase, secții sau școli cu predarea în limbile minorităților naționale“, deoarece contravine art. 32 alin. (3) din Constituție; art. 126 alin. (1) [în realitate, art. 122 alin. (1) din lege], care prevede că „În învățământul de stat profesional, liceal-tehnic, economic, administrativ, agricol, silvic, agromontan, cât și în învățământul postliceal, pregătirea de specialitate se face în limba română...“; alin. (2) al aceluiași articol și art. 127 [în realitate, art. 122 alin. (2) din lege], potrivit căruia „În învățământul medical universitar de stat, în cadrul secțiilor existente, pregătirea de specialitate se poate face în continuare în limba maternă, cu obligația însușirii terminologiei de specialitate în limba română“; prin aceste excluderi și restrângeri la exercitarea dreptului fundamental de instruire în limba maternă, articolele menționate încalcă dispozițiile Convenției privind lupta împotriva discriminării în domeniul învățământului; art. 128 (în realitate, art. 124 din lege), care prevede că „În învățământul de toate gradele, concursurile de admitere și examenele de absolvire se susțin în limba română; concursuri de admitere și examene de absolvire pot fi susținute în limba maternă la școlile, clasele și specializările la care predarea

se face în limba maternă respectivă, în condițiile prezentei legi“, deoarece constituie o discriminare, în sensul art. 1 pct. 1—2 din convenția sus-menționată, prin aceea că îngreuiază accesul la diferite tipuri și grade de învățământ, precum și încălcarea angajamentului asumat prin art. 12 pct. 3 din Convenția-cadru pentru protecția minorităților naționale, ratificată prin Legea nr. 33 din 29 aprilie 1995, potrivit căruia „Părțile se angajează să promoveze șanse egale de acces la educația de toate nivelurile pentru persoanele aparținând minorităților naționale“; art. 124 alin. (2) [în realitate, art. 120 alin. (2)], potrivit căruia „În învățământul gimnazial și liceal, Istoria românilor și Geografia României se predau în limba română după programe și manuale identice cu cele pentru clasele cu predare în limba română. Examinarea la aceste discipline se face în limba română“, deoarece contravine art. 32 alin. (3) din Constituție, întrucât îngreudește dreptul la instruire în limba maternă; unele prevederi ale secțiunii 7 — „Autonomia universitară“ — nu sunt în concordanță cu dispozițiile art. 32 alin. (6) din Constituție, fiind menționate în acest sens art. 95 alin. (3) și (4) și art. 96 alin. (2); potrivit art. 95 alin. (3) [în realitate, art. 92 alin. (3) din lege], „Autonomia universitară se realizează, în principal, prin: „...admiterea candidaților la studii, pe baza criteriilor generale stabilite de Ministerul Învățământului“; „...stabilirea, împreună cu Ministerul Învățământului și cu alte autorități publice, agenți economici, organizații profesionale și patronale recunoscute la nivel național, a domeniilor în care se utilizează diplomele și certificatele proprii emise“; iar potrivit alin. (4) al aceluiași articol [în realitate, art. 92 alin. (4) din lege], „În plan financiar, autonomia universitară se realizează ca drept de gestionare, ...inclusiv a veniturilor realizate din taxele în valută de la studenți și cursanți străini, potrivit criteriilor stabilite de comun acord cu Ministerul Învățământului“. Se susține că aceste dispoziții constituie știrbiri ale autonomiei universitare, atât pentru învățământul de stat, cât și pentru cel particular, prin care se urmărește subordonarea întregului învățământ particular Ministerului Învățământului. Pentru aceleași considerente este criticat ca neconstituțional și art. 96 alin. (2) [în realitate, art. 93 alin. (2) și (3) din lege], care prevede că „...Rectorul se alege de către Senat și se confirmă prin ordin al ministrului învățământului“, și alin. (3) al aceluiași articol, potrivit căruia „Ministerul Învățământului poate suspenda din funcție, din motive justificate, pe rectorul unei instituții de învățământ superior, de stat sau particular, acreditate“; art. 171 alin. (1) [în realitate, art. 166 alin. (1) din lege], care prevede că „Baza materială a învățământului de stat constă din întreg activul patrimonial al Ministerului Învățământului, al instituțiilor și unităților de învățământ și de cercetare științifică din sistemul de învățământ existent la data intrării în vigoare a legii, precum și din activul patrimonial redobândit sau dobândit ulterior“, deoarece violează art. 41 și art. 135 din Constituție; precum și alin. (3) al aceluiași articol, care

prevede că baza materială aferentă procesului de instruire și educație, realizată din fondurile statului sau din fondurile instituțiilor și întreprinderilor de stat, se reintegrează în patrimoniul Ministerului Învățământului.

Tot cu privire la neconstituționalitatea Legii învățământului, Curtea a fost sesizată la data de 30 iunie 1995 și de un grup de 27 de senatori, și anume: Constantin Moiceanu, Adrian-Dumitru Popescu-Necșești, Alexandru Paleologu, Gheorghe Cătuneanu, Ioan-Paul Popescu, Voicu Valentin Glodean, Andrei Potcoavă, Mihail Buracu, Florin Buruiiană, Emilian Buzică, Ștefan Popa Augustin Doinaș, Nistor Bădiceanu, Ioan Manea, Alexandru Popovici, Șerban Săndulescu, Béla Markó, Attila Verestóy, Tiberiu Stefan Incze, Iosif Csapó, Petre Constantin Buchwald, Deneș Sereș, Gábor-Menyhért Hajdú, Gábor Kozsokár, Zoltán Hosszú, Lajos Magyari, Károly Ferenc Szabó și Gheorghe Frunda.

Conținutul sesizării este identic cu cel formulat de cei 53 de deputați și a fost redat anterior.

În temeiul art. 19 din Legea nr. 47/1992, s-au solicitat puncte de vedere președinților celor două Camere ale Parlamentului și Guvernului, iar în baza art. 5 din aceeași lege și a art. 11 alin. 2 din Regulamentul de organizare și funcționare a Curții Constituționale au fost solicitate informații Ministerului Învățământului.

În punctul de vedere al președintelui Camerei Deputaților se consideră că textele în discuție sunt constituționale. În acest sens, se arată, în esență, următoarele:

— cu referire la conținutul art. 9 alin. (1) al legii, raportat la art. 29 alin. (1) și (2) și la art. 32 alin. (7), teza a doua din Constituție, se apreciază că rezultă, fără echivoc, „consacrarea constituțională a deplinei libertăți a gândirii și credințelor religioase, excluderea oricăror îngrădiri sau constrângeri asupra exercitării acestora, cât și garantarea învățământului religios organizat în școlile de stat“. Se precizează că este de discutat constituționalitatea art. 9 alin. (1) și prin raportare la art. 29 alin. (6) din Constituție, în virtutea căruia părinții sau tutorii au dreptul de a asigura, potrivit propriilor convingeri, educația copiilor minori a căror răspundere le revine;

— referitor la dispozițiile art. 8 alin. (1) și ale art. 123 alin. (1) [în realitate art. 119 alin. (1)], se consideră că „nu încalcă principiul egalității între cetățeni, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă“ etc. Aceste dispoziții trebuie examinate în raport cu celelalte prevederi legale, spre exemplu art. 8 alin. (2) din lege, care garantează dreptul persoanelor aparținând minorităților naționale de a învăța și de a se instrui în limba maternă;

— cu referire la art. 118, care ar contraveni art. 32 alin. (3) din Constituție, se apreciază că obiecția este nefondată, deoarece Constituția, ca lege fundamentală, conține de regulă norme cu valoare de principiu, ce urmează a fi dezvoltate în cadrul unor reglementări specifice. Este și cazul

art. 32 din Constituție care, consacrand principiile generale ce decurg din dreptul la învățătură, stabilește că diferitele reglementări ce rezultă din aceste principii vor fi stabilite prin lege;

— în ce privește art. 123 [în realitate, art. 119 alin. (1)], care ar încălca art. 32 alin. (3) din Constituție, se consideră că în interpretarea acestuia nu s-au avut în vedere prevederile art. 118, ale art. 122 alin. (2) și ale art. 123;

— cât privește art. 126 (în realitate, art. 122), apreciat ca fiind în contradicție cu prevederile constituționale ale art. 32 alin. (3), trebuie reținut că instituirea obligativității realizării pregătirii de specialitate în limba română, în cadrul acestei forme de învățământ, este determinată „de necesitatea asigurării unei depline egalități în drepturi și, implicit, a șanselor în pregătirea școlară de specialitate a tuturor elevilor, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică sau limbă“;

— referitor la dispozițiile art. 128 (în realitate, art. 124), se consideră că reglementarea nu contravine nici unei prevederi constituționale, „deoarece textul, pe de o parte, prevede obligația susținerii în limba română a concursurilor de admitere și a examenelor de absolvire în învățământul de toate gradele, iar, pe de altă parte, asigură posibilitatea susținerii acestor concursuri și examene în limba maternă, în școlile în care predarea se face într-o limbă a minorităților naționale“;

— în ce privește art. 120 alin. (2), se apreciază că nu lezează drepturile nici unui cetățean român care studiază în țara noastră, ci, dimpotrivă, prin aceasta se asigură cunoașterea fără nici o discriminare a limbii oficiale a României, consacrată prin art. 13 din Constituție;

— referitor la art. 92 alin. (3) și (4) și la art. 93 alin. (2) și (3), se consideră că din coroborarea acestor dispoziții cu cele ale art. 141 și altele din lege, care stabilesc atribuțiile Ministerului Învățământului, rezultă că, în virtutea atribuțiilor ce-i revin, ministerul este abilitat să exercite pârghii de decizie și control, fără ca prin acestea să impiețeze asupra principiului constituțional al autonomiei universitare. Potrivit art. 32 alin. (5) din Constituție, instituțiile de învățământ, inclusiv cele particulare, se înființează și își desfășoară activitatea în condițiile legii, iar potrivit art. 15 alin. (2) din lege, instituțiile de învățământ particular fac parte din sistemul național de învățământ, așa încât afirmația că prin aceste prevederi se urmărește subordonarea învățământului particular Ministerului Învățământului nu este reală;

— referitor la art. 171 [în realitate, art. 166 alin. (1)], se apreciază că nu există nici o incompatibilitate între prevederile acestui text și dispozițiile constituționale ale art. 41 și art. 135.

În punctul de vedere al președintelui Senatului, se consideră că textele în discuție sunt constituționale. În acest sens, se arată, în esență, următoarele:

— cu privire la contestarea constituționalității art. 9 alin. (1) din lege, care instituie obligativitatea studiului religiei în ciclul primar, pe motiv că se încalcă prevederile constituționale ale art. 1 alin. (3), teza referitoare la libera dezvoltare a personalității umane, ale art. 26 alin. (2) — „dreptul persoanei de a dispune de ea însăși“, ale art. 29 alin. (1) și (2) — „libertatea conștiinței“, și ale art. 45 alin. (5) — obligațiile autorităților publice de a asigura condițiile participării libere a tinerilor la întreaga viață socială, se apreciază că obiecția este neîntemeiată. Obligativitatea religiei, ca disciplină în învățământul primar, este justificată prin obligația statului democratic și social de a garanta demnitatea omului, libera dezvoltare a personalității în respectul drepturilor și libertăților, ordinea de drept și bunele moravuri ale societății, religia, ca și morala, fiind factori de bază ai acestor fundamente ale dezvoltării personalității umane;

— cu privire la art. 8 alin. (1), se consideră că obiecția „este anticonstituțională, deoarece tinde să facă din limbile materne ale minorităților naționale tot atâtea limbi oficiale“. Se mai arată că nu se confundă și nu se asimilează dreptul persoanelor aparținând minorităților naționale de a se instrui și a învăța în limba lor maternă cu caracterul obligatoriu și oficial al limbii române în România;

— referirea la art. 123 este greșită și neavenită, în intenția autorilor sesizării fiind probabil art. 119 alin. (1), care consacră dreptul persoanelor aparținând minorităților naționale ca, în funcție de necesitățile locale, să se poată organiza, la cerere și în condițiile legii, grupe, clase, secții sau școli cu predarea în limbile minorităților. Se apreciază că aceasta „este cea mai clară consacrare a drepturilor de păstrare a limbii, de instruire în limba fiecăruia“, organizându-se pe baza realităților locale, grupe, clase, secții etc.;

— referirea la art. 163 alin. (1) este de asemenea greșită, fiind vorba, probabil, de art. 158 alin. (1), care prevede că în învățământul preuniversitar formațiunile de studiu cuprind grupe, clase sau ani de studiu și stabilește numărul mediu de preșcolari și, respectiv, elevi ai fiecărei categorii de formațiuni. Art. 8 alin. (1) din lege consacră obligația statului de a organiza clase de învățământ în toate localitățile, indiferent de numărul elevilor, pentru a asigura instruirea copiilor în limba română. „Înființarea de clase cu predare în limbile minorităților naționale este o stare de excepție, pentru că se întâlnește în foarte puține localități ale țării“ și reprezintă o facultate a copilului minor de a se instrui și în limba lui maternă. Pentru această opțiunea facultativă, în plus față de cea oficială asigurată de stat, este firesc și rațional să se stabilească condiții minime de organizare;

— cu privire la capitolul XII, „Învățământul pentru persoanele aparținând minorităților naționale“ (art. 118–126), se consideră că legea corespunde prevederilor Constituției, instituțiilor consacrate pe plan intern și internațional, noii concepții privind învățământul și noilor structuri ale acestuia, iar

modul de reglementare a învățământului pentru persoanele aparținând minorităților naționale este în concordanță cu principiile constituționale și cu Convenția-cadru privind protecția minorităților naționale, precum și cu celelalte tratate și pacte la care România este parte. Se mai arată că „analiza făcută în sesizare, pe texte, este confuză, cu trimeri încrucișate și discordante, cu analize nesuținute cu texte sau argumente“. În continuarea punctului de vedere se susține concordanța art. 118, care stabilește dreptul persoanelor aparținând minorităților naționale de a studia și a se instrui în limba maternă la toate nivelurile, cu prevederile art. 6 și art. 32 din Constituție, precum și constituționalitatea art. 119 din lege, care concretizează reglementarea art. 118 până la ultimele consecințe. Sunt considerate, de asemenea, constituționale prevederile referitoare la concursurile de admitere, examenele de absolvire, disciplinele de studiu, precum și cele privind baza materială a învățământului.

În punctul de vedere al Guvernului se consideră că textele în discuție sunt constituționale. În acest sens se exprimă, în esență, următoarele:

— referitor la art. 8 alin. (1) și art. 119 alin. (1), se apreciază că nu conțin nici un fel de excepții de la prevederile generale ale art. 158 alin. (1) din lege;

— referitor la neconstituționalitatea art. 122–130, care creează o restrângere prin neincluderea în cuprinsul lor a unor dispoziții din Legea nr. 28/1978, se arată că noua lege vizează, în esență, organizarea și funcționarea sistemului educațional și nu materia drepturilor fundamentale ale omului;

— referitor la art. 118, se apreciază că formula „în condițiile legii“, atacată ca neconstituțională, este o „sintagmă des uzitată în tehnica legislativă“, care nu face altceva decât „să trimită la alte articole ale legii, prin care o anumită dispoziție cu caracter general este detaliată cu precizie, fără ca acestea să mai fie reluate de fiecare dată în mod explicit“. Această formulă nu evocă restrângeri, îngărări sau obstacole. Principiul nediscriminării, consacrat în documentele internaționale la care România a aderat, este ilustrat de art. 5 din lege, care stabilește că „Cetățenii României au drepturi egale de acces la toate nivelurile și formele de învățământ, indiferent de condiția socială și materială, de sex, rasă, naționalitate, apartenență politică și religioasă“;

— referitor la art. 119 alin. (1), care ar aduce atingere art. 32 alin. (3), teza a doua din Constituție, se apreciază critica neîntemeiată, deoarece chiar în spiritul acestei prevederi constituționale — modalitate de exercitare a dreptului la învățatură de către persoanele aparținând minorităților naționale — au fost adoptate dispozițiile art. 118, art. 122 și art. 123 din lege. Principiul nediscriminării educației este valorizat în documentele internaționale și regionale, în raport cu posibilitatea egală de acces al tuturor persoanelor la sistemul de învățământ. Această abordare este consacrată explicit de lege, așa încât și criticile aduse art. 128 sunt

neîntemeiate. Analizat tot prin prisma documentelor internaționale, art. 122 este constituțional;

— referitor la art. 124, se consideră că nu este neconstituțional, deoarece dă expresie prevederilor art. 32 alin. (3) și ale art. 13 din Constituție. Se apreciază, de asemenea, că nici dispozițiile art. 123 nu sunt neconstituționale, întrucât ele nu diminuează egalitatea șanselor, ci, dimpotrivă, instituie „măsuri suplimentare de egalizare a acestora, dându-se posibilitatea unei părți a cetățenilor aceleiași țări să folosească, în funcție de libera lor voință, și altă limbă decât cea oficială“;

— referitor la art. 120 alin. (2), se arată că nu contravine art. 32 alin. (3) din Constituție, care nu absolutizează dreptul persoanelor aparținând minorităților naționale de a se instrui în limba maternă, ci garantează acest drept ale cărui modalități de exercitare se stabilesc prin lege. Dispozițiile art. 120 alin. (2) sunt în concordanță și cu prevederile art. 6 alin. (2) din Constituție, potrivit cărora „măsurile de protecție luate de stat pentru păstrarea, dezvoltarea și exprimarea identității persoanelor aparținând minorităților naționale trebuie să fie conforme cu principiile de egalitate și nediscriminare în raport cu ceilalți cetățeni români“;

— cu privire la obiecția de neconstituționalitate a art. 92 alin. (3) și (4) și art. 93 alin. (2) și (3), se apreciază că aceste dispoziții nu constituie îngrădiri ale autonomiei universitare, ci, dimpotrivă, „din întreaga economie a articolului criticat se desprinde grija legiuitorului de a asigura și garanta corecta funcționare a principiului autonomiei universitare“;

— referitor la art. 9 alin. (1), se consideră că nu este în contradicție cu art. 1 alin. (3), art. 26 alin. (2), art. 29 alin. (1) și (2), precum și art. 45 alin. (5) din Constituție, deoarece: „simpla includere a religiei printre disciplinele obligatorii ale învățământului primar nu aduce atingere principiului liberei dezvoltări a personalității umane“, ținând seama și „de norma constituțională a art. 32 alin. (7), care prevede că în școlile de stat învățământul religios este organizat și garantat prin lege“; textul trebuie interpretat „în considerarea realității de fapt, care îl face pe elev dependent atât de ocrotitorii săi legali, cât și de școală și de exigențele ei specifice“, obligativitatea studiului religiei „doar în învățământul primar nu constituie un fapt care ar genera un raport de cauzalitate centrat pe impunerea adoptării unei anumite religii, confesiuni sau doctrine“. „Studiul religiei, în conformitate cu opțiunea elevului și acordul părintelui sau tutorelui legal, în măsura în care obiectul materiei și modalitatea de predare se integrează procesului normal de învățământ și se axează pe prezentarea unor elemente de cultură religioasă generale, abordate într-o manieră neutrală, nu poate fi considerat, ca și în cazul altor discipline, o modalitate de constrângere a subiecților în aderarea la o anumită religie“; art. 45 alin. (5) din Constituție „nu are nici o legătură cu învățarea religiei de către elevi în clasele primare“.

În „Considerațiile Ministerului Învățământului cu privire la obiecțiile de neconstituționalitate ale Legii învățământului“, se apreciază că legea este perfect compatibilă cu prevederile Constituției României și cu normele juridice internaționale, arătându-se, în esență, următoarele:

— cu privire la încălcarea prevederilor Constituției referitoare la dreptul la învățătură, precum și la încălcarea unor reglementări internaționale cuprinse în pacte, tratate și convenții la care România este parte, se apreciază că „principiul nediscriminării și corolarul său, egalitatea de tratament în ceea ce privește învățământul, limitarea pe criterii de origine națională, etnică, religioasă, sex etc. ale aceleiași cetățean la sistemul național de învățământ din România, nu sunt încălcate în actualul act legislativ, iar prevederile acestora respectă legislația internațională și Constituția României, fără să facă nici un fel de discriminare“;

— cu privire la atingerea, anularea, interpretarea sau încălcarea unor drepturi ale cetățenilor, copiilor și tinerilor, referitoare la accesul în învățământ și la asigurarea șanselor egale de instrucție și de educație, se apreciază că art. 8, coroborat cu art. 158 alin. (2) și alte prevederi din lege, „dă posibilitatea ca, indiferent de zona unde se află localitatea și de numărul copiilor și al tinerilor, să se înființeze și să funcționeze clase, grupe de elevi sau de copii, cu aprobarea specială a Ministerului Învățământului“, prin aceasta dovedindu-se încă o dată „preocuparea de a asigura șanse egale de instrucție și de educație tuturor copiilor și tinerilor, inclusiv pentru situațiile de excepție“;

— cu privire la limitarea, îngrădirea accesului copiilor, tinerilor aparținând minorităților naționale în instituții de învățământ din România, se arată că art. 5 alin. (1) din lege prevede că „Cetățenii României au drepturi egale de acces la toate nivelurile și formele de învățământ, indiferent de condiția socială și materială, de sex, rasă, naționalitate, apartenență politică sau religioasă“, astfel că „afirmația cu privire la discriminarea pe criterii etnice este cu totul departe și în afara obiectului acestei legi, ca de altfel și afirmația cu privire la suprimarea sau alterarea egalității de tratament în ce privește învățământul“;

— cu privire la atingerea drepturilor persoanelor aparținând minorităților naționale, în raport cu prevederile Legii nr. 28/1978, respectiv comparația prevederilor cuprinse în capitolul III din legea menționată cu prevederile capitolului XII „Învățământul pentru persoanele aparținând minorităților naționale“, art. 118, 119, 122 și 124, se apreciază că această comparație evidențiază „faptul că articolele amintite, scoase din context, dau argumentație subiectivă acestor prevederi“ și „chiar din titlul capitolului se desprinde ideea că se dă mai mare amploare problematicii învățământului pentru persoanele aparținând minorităților naționale“;

— cu privire la obligația studierii și însușirii limbii române, precum și la studiul obligatoriu al unor discipline în limba

română, se apreciază că „însușirea Limbii și literaturii române, a Istoriei românilor și a Geografiei României, în limba română, este un drept al tuturor cetățenilor acestei țări”, și privirea cetățenilor români aparținând minorităților naționale de acest drept reprezintă o discriminare;

— cu privire la încălcarea unor prevederi referitoare la garantarea autonomiei universitare, se apreciază că „scoaterea din context a articolelor și alineatelor referitoare la autonomia universitară, citarea trunchiată a textului acestora, ca și confuziile privind numerotarea lor demonstrează căutarea, cu orice preț, a unor argumente care, la o sumară analiză, își dezvăluie inconsistența”. Se mai arată că autonomia universitară este definită în art. 89 alin. (1) din lege;

— cu privire la eludarea, încălcarea legislației referitoare la patrimoniul aparținând minorităților naționale, se arată că „garantarea dreptului la învățătură, ca și realizarea dezeratului din art. 2 din lege, că învățământul în România este prioritate națională, presupune existența unui patrimoniu care să creeze premise favorabile pentru ca preșcolarii, elevii și studenții să nu fie supuși unor discriminări de natură materială. Că învățământul particular nu este asimilat învățământului de stat o dovedește includerea în textul legii a capitolului XI privind învățământul particular”.

În final sunt formulate câteva considerații ce rezultă din analiza obiecțiilor de neconstituționalitate, și anume: legea valorifică tradițiile școlii românești și o racordează la standardele internaționale, este în concordanță cu spiritul și litera Constituției, precum și cu reglementările internaționale în materie; apelul la prevederile Legii nr. 28/1978 este inexplicabil; legea exclude orice tip de discriminare și conferă tuturor copiilor și tinerilor din România șanse egale și acces neîngrădit la instrucție și la educație.

Curtea Constituțională, în temeiul art. 3 alin. (2) din Legea nr. 47/1992, constată că este competentă să soluționeze cele trei sesizări care s-au înaintat cu respectarea prevederilor art. 144 lit. a) din Constituție și ale art. 17 alin. (1) din Legea nr. 47/1992.

Având în vedere că sesizările de neconstituționalitate care formează obiectul dosarelor nr. 102 A/1995, nr. 103 A/1995 și nr. 106 A/1995 privesc aceeași lege, s-a decis conexarea acestora la dosarul nr. 102 A/1995.

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ,

ținând seama de cele trei sesizări, de punctele de vedere exprimate de președintele Camerei Deputaților, de președintele Senatului și de Guvern, de considerațiile exprimate de Ministerul Învățământului, de raportul întocmit de judecătorul-raportor, de prevederile Legii învățământului, raportate la Constituția României, precum și la pactele și convențiile internaționale din domeniul învățământului, în temeiul dispozițiilor art. 144 lit. a) din Constituție și ale art. 17 și următoarele din Legea nr. 47/1992, reține:

I. Cu privire la neconstituționalitatea unor prevederi prin care se reglementează dreptul la învățătură al persoanelor aparținând minorităților naționale

În esență, toate obiecțiile de neconstituționalitate invocate în primele două sesizări de către cei 27 de senatori și, respectiv, de către cei 53 de deputați, privesc încălcarea prevederilor art. 32 alin. (3) din Constituție, precum și a unor reglementări internaționale în materie, care, în condițiile prevăzute de art. 20 din Constituție, au prioritate în aplicare față de normele interne. În contextul motivelor sau al argumentelor formulate în sprijinul obiecțiilor de neconstituționalitate au fost evocate însă și alte prevederi constituționale.

Câteva constatări, de principiu, se impun dintr-un început. În sesizări se face abstracție de prevederile art. 6 din Constituție, care, consacrand dreptul la identitate al persoanelor aparținând minorităților naționale, precizează totodată explicit că: „Măsurile de protecție luate de stat pentru păstrarea, dezvoltarea și exprimarea identității persoanelor aparținând minorităților naționale trebuie să fie conforme cu principiile de egalitate și de nediscriminare în raport cu ceilalți cetățeni români”. Modul de prezentare și argumentare a obiecțiilor de neconstituționalitate comportă un viciu de metodă, în sensul că textele ce fac obiectul sesizărilor sunt abstrase din sistemul reglementării, care are un caracter unitar. Printr-o astfel de metodă, incompatibilă cu rigorile interpretării juridice, concluziile nu pot fi decât parțiale, unilaterale, alterând sensul real al reglementării de ansamblu.

Această lege, între altele, consacără sau garantează: egalitatea de șanse, indiferent de naționalitate, în ce privește accesul la toate nivelurile și formele de învățământ (art. 5); dreptul de a învăța în limba maternă și de a fi instruit în această limbă (art. 8 și art. 118); crearea, din rațiuni de ordin religios sau lingvistic, a unităților și instituțiilor de învățământ la care predarea corespunde alegerii părinților sau tutorilor legal instituți ai elevilor (art. 12); admiterea la liceu a probei de Limba și literatura maternă pentru clasele cu limbi de predare ale minorităților naționale, precum și pentru susținerea bacalaureatului, în cazul absolvenților acestor clase (art. 25 și art. 26); posibilitatea constituirii de grupe, clase, secții sau școli cu predarea în limbile minorităților naționale (art. 119); elaborarea, în învățământul primar, a unor programe de învățământ și manuale școlare în mod special pentru minoritatea respectivă și predarea în limba maternă a Istoriei românilor și Geografiei României, precum și obligativitatea reflectării istoriei și tradițiilor minorității în programele și manualele de Istorie universală și Istoria românilor, iar în învățământul gimnazial — introducerea, la cerere, a disciplinei Istoria și tradițiile minorităților naționale din România (art. 120); asigurarea, la cerere, pentru elevii aparținând minorităților naționale din instituțiile de învățământ cu predare în limba română, ca disciplină de studiu, a Limbii și literaturii materne, precum și a Istoriei și tradițiilor minorității naționale

respective (art. 121); în învățământul de stat profesional, liceal, tehnic, economic, administrativ, agricol, silvic, agromontan, cât și în învățământul postliceal, asigurarea posibilității de însușire a terminologiei de specialitate și în limba maternă (art. 122); posibilitatea constituirii în învățământul universitar de stat a unor grupe și secții cu predarea în limba maternă, pentru pregătirea personalului necesar în activitatea didactică și cultural-artistică (art. 123); asigurarea reprezentării proporționale a cadrelor didactice din rândul minorităților în conducerea unităților și instituțiilor de învățământ în care există grupe, clase sau secții cu predare în limbile minorităților naționale (art. 126).

Aceleași constatări rezultă și din examinarea concretă a fiecărei obiecții.

În cuprinsul sesizărilor sunt contestate, sub aspectul constituționalității, prevederile următoarelor articole din Legea învățământului: art. 8 alin. (1), art. 9 alin. (1), art. 95 alin. (3) și (4), art. 96 alin. (2) și (3), art. 122, art. 123 alin. (1), art. 124 alin. (2), art. 126, art. 127, art. 128, art. 163 alin. (1) și art. 171 alin. (1) și (3).

În realitate, corespunzător obiecțiilor de neconstituționalitate formulate, urmează să fie examinate prevederile următoarelor articole din Legea învățământului: art. 8 alin. (1), art. 9 alin. (1), art. 92 alin. (3) și (4), art. 93 alin. (2) și (3), art. 118, art. 119 alin. (1), art. 120 alin. (2), art. 122 alin. (1) și (2), art. 123, art. 124, art. 158 alin. (1) și art. 166 alin. (1) și (3).

1. În sensul sesizărilor, art. 8 alin. (1), art. 123 alin. (1) și art. 158 din Legea învățământului „cuprind prevederi prin care se violează principiul egalității între cetățeni”, principiu consfințit prin art. 4 alin. (2) și art. 16 alin. (1) din Constituție.

Aceasta întrucât, în timp ce art. 163 alin. (1) din Legea învățământului prevede, ca regulă generală, un număr minim al elevilor dintr-o clasă din învățământul primar sau gimnazial, art. 8 alin. (1) din lege, care se referă la organizarea și funcționarea claselor cu limba de predare română, nu mai înscrie această condiție de ordin numeric. În schimb — spun autorii sesizărilor — art. 123 alin. (1) din lege prevede că: „În funcție de necesitățile locale se pot organiza, la cerere și în condițiile legii, grupe, clase, secții sau școli cu predare în limbile minorităților naționale”. Așadar, numărul minim de elevi constituie o condiție numai pentru înființarea și existența claselor cu predare în limbile minorităților naționale, nu și pentru învățământul în limba română. Pe de altă parte, învățământul în limbile minorităților naționale mai este condiționat și de alte împrejurări și el este declarat facultativ, chiar în cazul îndeplinirii tuturor condițiilor. Distincția, spun semnatarii sesizărilor, „este evidentă și ea cade sub incidența prevederilor art. 1 din Convenția privind lupta împotriva discriminării în domeniul învățământului, ratificată de România prin Decretul nr. 149 din 14 decembrie 1960”. În sensul acestei convenții, termenul „discriminare” cuprinde „orice distinc-

ție, excludere, limitare sau preferință”, întemeiată, între altele, pe limbă și origine națională.

Pentru a examina această primă obiecție de neconstituționalitate, trebuie mai întâi să se rețină — așa cum se va proceda și în legătură cu obiecțiile următoare — că articolele din Legea învățământului nu sunt indicate corect, procedeu nu numai inedit, dar și extrem de discutabil, rămânând Curții Constituționale ca, prin referire la textul criticat, să identifice articolul din lege care face obiectul eventualei neconstituționalități.

Art. 8 alin. (1) din lege prevede că „în fiecare localitate se organizează și funcționează clase cu limba de predare română”, fără să stabilească numărul minim de elevi pentru organizarea și funcționarea acestor clase. Art. 158 alin. (1) din lege stabilește că, în învățământul preuniversitar, „formațiunile de studiu”, alcătuite din grupe, clase sau ani de studiu, cuprind un anumit număr minim și maxim de elevi. Astfel, pentru ceea ce interesează nemijlocit în contextul obiecției de neconstituționalitate, „clasa din învățământul primar are în medie 20 de elevi, dar nu mai puțin de 10 și nu mai mult de 25”, „clasa din învățământul gimnazial are în medie 25 de elevi, dar nu mai puțin de 10 și nu mai mult de 30”, în fine, „clasa sau anul de studiu din învățământul profesional, liceal și postliceal are în medie 25 de elevi, dar nu mai puțin de 15 și nu mai mult de 30”.

Învățământul primar constituie fundamentul oricărui sistem educativ și el este elementul cel mai vizibil al acestui sistem. De aceea el trebuie să se caracterizeze prin universalitate, gratuitate și obligativitate. Aceste valori sunt consacrate în Legea învățământului [art. 5, art. 6, art. 7 alin. (1), art. 15 alin. (1) ș.a.]. Numai astfel se poate ținde — cum proclamă art. 3 alin. (1) din lege — la „realizarea idealului educațional întemeiat pe tradițiile umaniste, pe valorile democrației și pe aspirațiile societății românești”, și numai astfel — cum spune același articol — învățământul poate să contribuie la „păstrarea identității naționale”.

Organizarea în fiecare localitate a unor clase cu limba de predare română, așa cum se prevede în teza a doua a art. 8 alin. (1) din lege, trebuie considerată, logic și indisolubil, ca măsură necesară pentru a se asigura realizarea efectivă a prevederilor aceluiași articol, prevederi care alcătuiesc prima teză, în sensul căroră „învățământul de toate gradele se desfășoară în limba română”. Dar astfel sunt satisfăcute, înainte de toate, imperativele ce decurg din principiul constituțional consacrat de art. 13 din legea fundamentală, care proclamă că, „în România, limba oficială este limba română”, precum și cele ce decurg din dreptul fundamental la învățatură, consacrat de art. 32 din Constituție, care, în alin. (2), precizează că „învățământul de toate gradele se desfășoară în limba română”.

În fine, presupusa „discriminare” invocată de autorii sesizării nu poate fi reținută și pentru că, prin același art. 8 din

lege, alin. (2), se garantează „dreptul persoanelor aparținând minorităților naționale de a învăța limba lor maternă și dreptul de a putea fi instruite în această limbă“.

Art. 8 din lege are astfel caracterul unei norme-cadru, prin prevederile acestui articol asigurându-se dreptul și accesul la învățământ al tuturor cetățenilor români, indiferent de naționalitate.

Numărul mediu, cel minim și cel maxim de elevi al formațiunilor de studiu, astfel cum s-a stabilit în art. 158 alin. (1) din lege, privește „resursele umane“ ale învățământului și criteriile de stabilire a normelor didactice, neavând nici o legătură cu limba în care se face instruirea elevilor, astfel încât reglementarea nu poate fi considerată ca având un caracter discriminatoriu, în sensul art. 1 din Convenția privind lupta împotriva discriminării în domeniul învățământului. Aceasta rezultă, cu evidență, din economia tuturor prevederilor titlului V din Legea învățământului, intitulat „Resurse umane“, între care se află și prevederile art. 158 alin. (1), cât și din alte reglementări ale acestui titlu. De exemplu, art. 153 alin. (2) din lege precizează că norma didactică pentru profilurile cu formațiuni specifice de instruire, „cât și pentru unități de învățământ din localități izolate sau pentru clase cu număr redus de elevi, se reglementează de Ministerul Învățământului“.

Este însă de remarcat flexibilitatea reglementărilor cuprinse în art. 158 din lege. După ce în alineatul (1) al acestui articol se stabilește un „criteriu numeric“ — de altfel inevitabil — pentru constituirea formațiunilor de studiu, alineatul (2) al aceluiași articol aduce precizări atenuatoare și indiscutabil realiste, spunând că: „Situatiile speciale privind formațiunile de elevi sau preșcolari din grupa mare aflate sub efectul minim se aprobă de Ministerul Învățământului“.

Este de ordinul evidenței că, în lipsa unui criteriu numeric de constituire a formațiunilor de studiu și, pe cale de consecință, a posturilor didactice, dispar fundamentul și rațiunea acestor formațiuni, nici un alt criteriu, aleatoriu prin natura lui, neputând să stea la baza constituirii formațiunilor de studiu.

2. Asupra capitolului XII din Legea învățământului, privind învățământul pentru persoanele aparținând minorităților naționale, semnatarul sesizărilor fac mai întâi observația că „reglementările cuprinse în art. 122—130 din lege constituie un regres vădit față de reglementările legale în vigoare“, respectiv cele din Legea nr. 28/1978. În realitate, sunt însă contestate reglementările de la art. 118—126 din noua lege, care alcătuiesc cuprinsul capitolului intitulat „Învățământul pentru persoanele aparținând minorităților naționale“.

Cât privește substanța obiecției, este evident că o asemenea observație generalizatoare, referitoare la calitatea reglementării, raportată la circumstanțe istorice și la sisteme de valori esențial diferite, nu poate aparține domeniului conținutului de constituționalitate. S-a considerat totuși că, „prin

această restrângere“, au fost încălcate prevederile art. 5 pct. 2 din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice, potrivit cărora „nu se poate admite nici o restricție sau derogare de la drepturile fundamentale ale omului recunoscute sau în vigoare“.

Interpretarea dată prevederilor art. 5 pct. 2 din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice, ratificat de România prin Decretul nr. 212 din 31 octombrie 1974, nu corespunde sensului real al acestor prevederi. Prin ele nu se admite „nici o restricție sau derogare“ de la drepturile fundamentale ale omului recunoscute sau în vigoare într-un stat, sub pretextul că pactul nu recunoaște acele drepturi sau le recunoaște într-o măsură mai mică. Așadar, nici un stat, care a ratificat pactul, nu s-ar putea prevala de lacunele pactului sau de insuficiența prevederilor lui, în măsura în care ele ar fi reale, pentru a restrânge sau pentru a abandona drepturi deja recunoscute sau în vigoare în acel stat. Pactul completează sau suplinește reglementările interne, el nu implică adaptarea acestora la un nivel calitativ inferior. Or, reglementările din Legea învățământului nu numai că nu restrâng sau nu repudiază dreptul la educație, drept proclamat de art. 13 din Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale, dar îi asigură realizarea efectivă la un nivel calitativ superior celui considerat ca minim, prin ceea ce se impune statelor-părți de art. 13 pct. 2 din pact: obligativitatea învățământului primar și accesibilitatea gratuită la acesta, generalizarea învățământului secundar și accesibilitatea la acesta „prin toate mijloacele potrivite și în special prin instaurarea în mod progresiv a gratuității lui“, accesibilitatea la învățământul superior „în deplină egalitate“, în funcție de capacitatea fiecăruia, prin toate mijloacele potrivite și în special prin introducerea treptată a gratuității; încurajarea sau intensificarea, cât mai mult posibil, a educației de bază pentru persoanele care au primit instrucție primară sau care n-au primit-o până la capăt, dezvoltarea unei rețele școlare la toate nivelurile, stabilirea unui sistem adecvat de burse, ameliorarea condițiilor materiale ale personalului didactic.

Art. 4 din Convenția privind lupta împotriva discriminării în domeniul învățământului consemnează angajamentul statelor „să formuleze, să dezvolte și să aplice o politică națională menită să promoveze, prin metode adaptate circumstanțelor și obiceiurilor naționale, egalitatea de posibilități și de tratament în domeniul învățământului“. Pentru a marca direcțiile în care trebuie să se acționeze, sunt reluate, uneori identic, alteori în esență, prevederile art. 13 pct. 2 din Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale, la care sunt adăugate alte câteva dimensiuni: executarea de către toți a obligației școlare prevăzute de lege, asigurarea în toate instituțiile de învățământ public de același grad a unui învățământ de același nivel și condiții echivalente în ceea ce privește calitatea învățământului

predat, asigurarea fără discriminare a pregătirii pentru profesiunea didactică.

Nici una dintre prevederile arătate nu stipulează, nici nu sugerează un „privilegiu lingvistic“, susceptibil de convertire într-un criteriu care să stea la baza organizării și funcționării învățământului.

Această constatare este confirmată și de prevederile art. 14 din Convenția europeană a drepturilor omului și ale art. 2 din Primul protocol adițional la convenție, sensul acestor prevederi fiind determinat prin jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului. Constatând că art. 2 din Primul protocol consacră un veritabil drept la instrucție, Curtea Europeană reține că în convenție nu se specifică limba în care urmează a se realiza învățământul și convenția nu impune statelor obligații determinate în acest sens. Convenția are în vedere garantarea pentru persoanele aflate sub jurisdicția statului a dreptului de a avea acces la mijloacele de instruire de care dispune statul. Reglementările statului nu trebuie să aducă atingere substanței acestui drept. Din fraza a doua a art. 2 din primul protocol, coroborat cu art. 14 din convenție, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a dedus că textele respectivelor articole nu interzic orice distincție de tratament, dar că egalitatea de tratament este violată, dacă distincția este lipsită de justificare obiectivă și nu este rezonabilă. Existența unei asemenea justificări trebuie apreciată în raport cu scopul și efectele măsurii luate, din perspectiva principiilor care, în general, prevalează în societățile democratice. În fine, prin analiza frazei a doua din art. 2 al Primului protocol, Curtea Europeană a Drepturilor Omului ajunge la concluzia că statele nu au obligația de a veni în întâmpinarea unor „preferințe lingvistice“ ale părinților în domeniul educației sau al învățământului, o asemenea înțelegere echivalând cu o deturnare de la sensul comun.

Raportul rezonabil de proporționalitate dintre cerere și posibilități, dintre cerere și mijloacele întrebunțate sau dintre mijloacele întrebunțate și scopul urmărit constituie, de asemenea, axa reglementărilor cuprinse în art. 14 al Convenției-cadru pentru protecția minorităților naționale. În sensul acestor reglementări, neîndoielnic obligatorii pentru statul român, trebuie să se recunoască dreptul oricărei persoane aparținând unei minorități naționale „de a învăța limba sa minoritară“. În ariile „locuite tradițional sau în număr substanțial“ de persoane aparținând minorităților naționale, „dacă există o cerere suficientă“, părțile la convenție trebuie să depună „eforturi pentru a asigura, în măsura posibilului și în cadrul sistemului lor educațional“, ca persoanele aparținând acestor minorități „să beneficieze de posibilități corespunzătoare de învățare a limbii lor minoritare ori de a primi o educație în această limbă“. În orice caz, cum expres precizează art. 14 din Convenția-cadru pentru protecția minorităților naționale, aplicarea acestor măsuri se va face „fără a se

aduce atingere învățării limbii oficiale ori predării în această limbă“.

3. Art. 122 din lege ar contraveni prevederilor art. 32 din Constituție, întrucât precizează că persoanele aparținând minorităților naționale își pot exercita dreptul la învățătură „în condițiile prezentei legi“. Or, art. 32 alin. (3) din Constituție se referă nu la „condiții“, ci la „modalitățile“ de exercitare a drepturilor. În realitate, nu art. 122, ci art. 118 din lege prevede că: „Persoanele aparținând minorităților naționale au dreptul să studieze și să se instruiască în limba maternă la toate nivelurile și formele de învățământ, în condițiile prezentei legi“. Această din urmă locuțiune este considerată neconstituțională, prin raportarea ei la art. 32 alin. (3) din Constituție. Distincția specioasă care s-a făcut între „condiții“ și „modalități“ nu poate fi reținută. Termenul „modalități“ la care se referă art. 32 alin. (3) din Constituție semnifică ansamblul mijloacelor, procedurilor sau metodelor necesar a fi promovate pentru a se asigura realizarea efectivă a dreptului fundamental consacrat de Constituție, precum și condițiile de exercitare a acestui drept. Unele dintre criteriile prevăzute de lege pentru a asigura accesibilitatea la învățământ nu pot fi calificate ca „modalități“, ele fiind „condiții“ (de exemplu, împlinirea vârstei de 7 ani pentru înscrierea copilului în învățământul primar, admiterea elevilor în învățământul liceal prin concurs, vârsta maximă de 17 ani pentru înscrierea la concursul de admitere în învățământul liceal de zi, absolvirea liceului cu diplomă de bacalaureat pentru a putea participa la admiterea în învățământul universitar etc.), fără a avea semnificația unor restrângeri la exercitarea dreptului.

4. Prevederile art. 123 din lege sunt criticate, sub aspectul constituționalității, întrucât „violetă art. 32 alin. (3) din Constituție“. În acest sens, se afirmă că prin prevederile menționate „se limitează la grupe, clase, secții sau școli învățământul în limbile persoanelor aparținând minorităților naționale“. Se pare că, în realitate, sunt vizate prevederile art. 119 alin. (1) din lege. Textul atacat a fost însă preluat greșit. Art. 119 alin. (1) prevede următoarele: „În funcție de necesitățile locale, se pot organiza, la cerere și în condițiile legii, grupe, clase, secții sau școli cu predare în limbile minorităților naționale“. Aceste prevederi ar contraveni, în opinia autorilor sesizărilor, nu numai celor stabilite de art. 32 alin. (3) din Constituție, dar și celor înscrise în art. 1 pct. 1 din Convenția privind lupta împotriva discriminării în domeniul învățământului, ratificată de România prin Decretul nr. 149 din 14 decembrie 1960, semnificând o „discriminare“ întemeiată pe „limbă“ și pe „origine națională“. Aceasta, întrucât se exclude „posibilitatea înființării instituțiilor de învățământ superior (universitar) cu limba de predare în limbile persoanelor aparținând minorităților naționale“.

În sensul convenției, termenul „discriminare“ cuprinde „orice distincție, excludere, limitare sau preferință care are ca obiect sau ca rezultat suprimarea sau alterarea egalității

de tratament în ceea ce privește învățământul“. Prevederile art. 119 alin. (1) din lege nu numai că nu pot avea ca rezultat „suprimarea sau alterarea egalității de tratament în ceea ce privește învățământul“, ci chiar asigură o asemenea egalitate, din moment ce se prevede expres posibilitatea organizării de grupe, clase, secții sau școli cu predarea în limbile minorităților naționale. Cât privește învățământul superior, urmează a fi observate prevederile art. 118 din lege, care recunosc dreptul persoanelor aparținând minorităților naționale „să studieze și să se instruiască în limba maternă la toate nivelurile și formele de învățământ“, prevederile art. 122 alin. (2) din lege, care înlesnesc în învățământul medical universitar, în cadrul secțiilor existente, continuarea pregătirii de specialitate în limba maternă, prevederile art. 123 din lege, care permit, în învățământul universitar de stat, organizarea de grupe și secții cu predarea în limba maternă, pentru pregătirea personalului necesar în activitatea didactică și cultural-artistică.

Aprecierea acestor prevederi sau a altora, care au ca obiect reglementarea dreptului persoanelor aparținând minorităților naționale de a învăța în limba lor maternă și a dreptului de a putea fi instruite în această limbă, trebuie însă să se facă și din perspectiva Convenției-cadru pentru protecția minorităților naționale, ratificată de România prin Legea nr. 33 din 29 aprilie 1995. Rețin atenția prevederile art. 14 din Convenția-cadru, care, postulând angajamentul părților de a recunoaște „dreptul oricărei persoane aparținând unei minorități naționale de a învăța limba sa minoritară“, precizează totodată formele, condițiile și limitele realizării acestui drept, satisfăcute prin prevederile Legii învățământului.

5. Prevederile art. 126 alin. (1) din lege, în realitate însă cele ale art. 122 alin. (1), sunt considerate neconstituționale, prin evocarea art. 32 alin. (3) din Constituție și a art. 1 pct. 1 din Convenția privind lupta împotriva discriminării în domeniul învățământului, deoarece ele „exclud instruirea în limbile minorităților naționale, în cadrul învățământului de stat profesional, liceal-tehnic, economic, administrativ, agricol, silvic, agromontan, cât și în învățământul postliceal“. Or, dimpotrivă, art. 122 alin. (1) din lege prevede că, în învățământul de stat profesional, liceal, tehnic, economic, administrativ, agricol, silvic, agromontan, cât și în învățământul postliceal, pregătirea de specialitate se face în limba română, dar „asigurându-se, în funcție de posibilități, însușirea terminologiei de specialitate și în limba maternă“. Această din urmă precizare, astfel cum ea a fost circumstanțiată, este neîndoiește rezonabilă, ținând seama atât de specificul acestor tipuri de învățământ, cât și de diversitatea minorităților naționale din rândul cărora provin elevii.

6. Art. 126 alin. (2) din lege, de fapt art. 122 alin. (2), a fost de asemenea considerat neconstituțional prin prevederile sale, întrucât „limitează dreptul de instruire în limbile minorităților naționale la învățământul medical în cadrul sec-

țiilor existente“. Considerarea acestor prevederi ca neconstituționale este vădit eronată, căci, în sensul art. 84 alin. (1) din lege, prin „secție“ urmează să se înțeleagă un element al structurii facultății.

7. Pentru considerente identice cu cele anterioare au fost calificate ca neconstituționale prevederile art. 127 din lege, în realitate fiind însă astfel calificate prevederile art. 123 din lege, spunându-se că și ele „limitează dreptul de instruire în limbile minorităților naționale“ numai la „pregătirea personalului necesar în activitatea didactică și cultural-artistică“. Într-adevăr, potrivit art. 123 din lege: „În învățământul universitar de stat se pot organiza, la cerere și în condițiile prezentei legi, grupe și secții cu predarea în limba maternă pentru pregătirea personalului necesar în activitatea didactică și cultural-artistică“.

Urmează mai întâi să se observe că prevederile acestui articol corespund întocmai celor ale art. 4 lit. d) din Convenția privind lupta împotriva discriminării în domeniul învățământului, invocată în sesizări pentru a se demonstra neconstituționalitatea prevederilor arătate. Convenția a obligat, între altele, statele semnatare „să asigure fără discriminare pregătirea pentru profesiunea didactică“. Mai mult însă, Legea învățământului asigură pregătirea personalului necesar și pentru activitatea cultural-artistică. Ținând seama de natura specifică a acestor activități, posibilitatea de a se crea asemenea grupe și secții răspunde unor cerințe indeniabile. Textul nu trebuie însă interpretat parțial, pentru a deduce astfel „limitarea dreptului de instruire în limbile minorităților naționale“, abstracție făcând de faptul că prin alte prevederi ale legii sunt deschise aceleași posibilități. Organizarea unor asemenea grupe și secții „la cerere“ este deplin justificată. Numai astfel constituirea grupelor și a secțiilor cu predarea în limba maternă poate corespunde nevoilor reale. Totodată, astfel se dă expresie prevederilor art. 3 pct. 1 din Convenția-cadru pentru protecția minorităților naționale, potrivit cărora orice persoană aparținând unei minorități naționale are dreptul să aleagă liber dacă să fie tratată sau nu ca atare.

8. Neconstituționalitatea prevederilor art. 128 din lege, în realitate cele ale art. 124, constă, în opinia autorilor sesizărilor, în faptul că astfel „se îngreuiază accesul la diferite tipuri și grade de învățământ și în consecință constituie o discriminare, în sensul art. 1 pct. 1—2 din Convenția ratificată prin Decretul nr. 149/1960“. Se consideră, de asemenea, că prin aceleași prevederi „se mai încalcă și angajamentul asumat prin art. 12 pct. 3 din Convenția-cadru pentru protecția minorităților naționale“, convenție care „face parte din categoria actelor normative vizate prin art. 20 din Constituție“.

Art. 124 din lege prevede următoarele: „În învățământul de toate gradele, concursurile de admitere și examenele de absolvire se susțin în limba română. Concursuri de admitere și examene de absolvire pot fi susținute în limba maternă

la școlile, clasele și specializările la care predarea se face în limba maternă respectivă, în condițiile prezentei legi”.

Comparând prevederile legii cu obiecția de neconstituționalitate, rezultă că enunțul din sesizări ignoră faptul că, în condițiile art. 124 din lege, concursurile de admitere și examenele de absolvire pot fi susținute și în limba maternă.

Susținerea însă, ca regulă, a concursurilor de admitere și a examenelor de absolvire în limba română apare cu totul justificată. Potrivit art. 13 din Constituție, în România, limba oficială este limba română. În sensul art. 14 paragraful 3 din Convenția-cadru pentru protecția minorităților naționale, măsurile prevăzute în paragraful 2 al acestui articol se vor aplica „fără a se aduce atingere învățării limbii oficiale ori predării în această limbă”. Regula susținerii concursurilor de admitere și a examenelor de absolvire în limba română este însă în concordanță și cu alte prevederi ale legii, potrivit cărora „Limba și literatura română constituie o probă de concurs” [art. 25 alin. (4), art. 26 alin. (1) din lege], dar, mai înainte de toate, cu prevederile art. 12 alin. (2) din lege, potrivit cărora „organizarea și conținutul învățământului nu pot fi structurate după criterii exclusiviste și discriminatorii de ordin ideologic, politic, religios sau etnic”.

Prevederile art. 124 din lege nu afectează nici „principiul șanselor egale”, din moment ce pregătirea în limba română este asigurată tuturor [art. 8 alin. (1) și (3) din lege].

9. Art. 124 alin. (2) din lege, în realitate art. 120 alin. (2) din lege, este considerat neconstituțional, întrucât „îngrădește dreptul asigurat prin art. 32 alin. (3) din Constituție, privind instruirea în limba maternă”. Art. 120 alin. (2) din lege prevede că, în învățământul gimnazial și liceal, Istoria românilor și Geografia României se predau și se examinează în limba română.

Obiecția de neconstituționalitate are la bază același viciu de metodă: textul considerat ca neconstituțional a fost dislocat din sistemul celorlalte reglementări pe care le cuprinde art. 120 din lege. S-a ignorat faptul că același articol prevede câteva măsuri complinitoare. Astfel, Limba și literatura română se predă în învățământul primar „după programe de învățământ și manuale școlare elaborate în mod special pentru minoritatea respectivă”; în învățământul primar, Istoria românilor și Geografia României se predau în limba maternă; „în programele și manualele de Istorie universală și Istoria românilor se vor reflecta istoria și tradițiile minorităților naționale din România”; „în învățământul gimnazial se introduce, la cerere, ca disciplină de studiu, Istoria și tradițiile minorității naționale, cu predare în limba maternă”.

II. Cu privire la neconstituționalitatea unor prevederi prin care se reglementează autonomia universitară

Unele prevederi ale Secțiunii a 7-a din lege, privind „Autonomia universitară”, s-au considerat a nu fi „în concordanță cu dispozițiile art. 32 alin. (6) din Constituție”. În acest

sens, au fost aduse în atenție prevederile art. 95 alin. (3), art. 95 alin. (4) și art. 96 alin. (2) din Legea învățământului. Procedându-se la corectarea necesară, din cauza indicării eronate a articolelor în discuție, urmează a fi examinate prevederile art. 92 alin. (3) și (4), precum și ale art. 93 alin. (2) și (3) din Legea învățământului.

Art. 32 alin. (6) din Constituție prevede că „autonomia universitară este garantată”.

Art. 92 alin. (2)—(4) din lege precizează domeniile autonomiei universitare și conținutul acesteia. În contextul prevederilor legii sunt stabilite corelațiile necesare între conținutul autonomiei universitare și atribuțiile Ministerului Învățământului, care, astfel cum precizează art. 141 alin. (1) din lege, „conduce sistemul național de învățământ”.

1. Potrivit art. 92 alin. (3) din lege, autonomia universitară se realizează, între altele, prin „admiterea candidaților la studii, pe baza criteriilor generale stabilite de Ministerul Învățământului”, precum și prin „stabilirea, împreună cu Ministerul Învățământului și cu alte autorități publice, agenți economici, organizații profesionale și patronale recunoscute la nivel național, a domeniilor în care se utilizează diplomele și certificatele proprii emise”. Necesitatea stabilirii unor „criterii generale pentru admiterea candidaților la studii” decurge logic din apartenența tuturor unităților și instituțiilor de învățământ la un „sistem național de învățământ” [art. 15 alin. (1) din lege], precum și din finalitatea comună întregului sistem de învățământ (art. 4 din lege). În fine, prevederile în discuție din cuprinsul art. 92 alin. (2) trebuie corelate cu cele ale art. 1 din lege, care consacră „principiile învățământului democratic” și „drepturi egale de acces la toate nivelurile și formele de învățământ” pentru toți cetățenii. Având ca prim termen de referință prevederile art. 16 din Constituție, care consacră egalitatea în drepturi, „fără privilegii și fără discriminări”, criteriile generale pentru admiterea candidaților la studii nu pot fi decât unitare, aceleași la toate unitățile de învățământ și pentru toți candidații.

Stabilirea unor criterii diferite, la unele unități de învățământ sau pentru unii dintre candidați, ar contraveni nu numai principiului constituțional al egalității în drepturi, dar și unora dintre prevederile Convenției privind lupta împotriva discriminării în domeniul învățământului, având ca rezultat „alterarea egalității de tratament în ceea ce privește învățământul” (art. 1 pct. 1 din Convenție), alterarea „egalității de posibilități și de tratament în domeniul învățământului” (art. 4 din convenție).

Autonomia universitară nu se poate situa în afara unui asemenea sistem de exigențe.

Stabilirea, împreună cu Ministerul Învățământului și cu alte autorități, agenți sau organizații, a „domeniilor în care se utilizează diplomele și certificatele proprii emise de instituțiile de învățământ superior” corespunde unor cerințe de ordinul evidenței, între care: valorizarea uniformă a diplomelor și

certificatelor, sprijinirea titularilor de diplome și certificate, în opțiunea acestora, la încheierea unor contracte de muncă, asigurarea concordanței dintre specialitatea absolvenților și domeniile de activitate economico-socială.

2. Conform art. 92 alin. (4) din lege, „În plan financiar, autonomia universitară se realizează ca drept de gestionare, potrivit legii și răspunderii personale, a fondurilor alocate de la buget sau provenite din alte surse, inclusiv a veniturilor realizate din taxele în valută de la studenți și cursanți străini, potrivit criteriilor stabilite de comun acord cu Ministerul Învățământului“.

Textul este în concordanță cu prevederile titlului VI din lege, din reglementarea căruia rezultă conjugarea principului sistemului unitar de finanțare, de la bugetul de stat, a unităților de învățământ, cu principiul descentralizării gestionării fondurilor alocate.

Criteriile unitare de stabilire a taxelor în valută de la studenți și cursanți străini previn, și sub acest aspect, orice măsură discriminatorie între aceștia.

Drepturile comunității universitare n-au fost însă nesocotite, din moment ce criteriile despre care se face vorbire la art. 92 alin. (4) din lege se stabilesc „de comun acord cu Ministerul Învățământului“. Or, „acordul“ are ca rezultat emiterea unui act juridic complex, care are la bază egalitatea și concordanța mai multor manifestări de voință.

3. Astfel cum precizează art. 93 alin. (2) din lege, rectorul se alege de către senat și se confirmă prin ordin al ministrului învățământului. Prevederile acestea au fost considerate neconstituționale, întrucât „se știrbește autonomia universitară“. Este însă procedura îndeobște admisă, care rezultă și din celelalte prevederi ale art. 93 alin. (2), de validare a alegerilor de către un organ ierarhic superior sau de un organ anume constituit în acest scop. Confirmarea este necesară nu numai pentru verificarea respectării procedurilor democratice de alegere, instituite prin art. 93 alin. (1) din lege, dar și pentru verificarea îndeplinirii condițiilor pentru alegere: persoana să facă parte dintre membrii comunității universitare și să nu ocupe funcția de rector mai mult de două mandate succesive.

4. Potrivit art. 93 alin. (3) din lege, ministrul învățământului poate suspenda din funcție, din motive justificate, pe rectorul instituției de învățământ superior, de stat sau particular, acreditate. Prevederile art. 93 alin. (3) din lege au fost considerate neconstituționale, pentru că și ele „constituie știrbiri ale autonomiei universitare“, mai ales că „sunt concepute atât pentru învățământul universitar de stat, cât și pentru cel particular“.

Dintr-un început, obiecțiunea ignoră faptul că sistemul național de învățământ cuprinde, potrivit art. 15 alin. (2) din lege, și unitățile și instituțiile de învățământ particulare, precum și faptul că exercitarea de către Ministerul Învățământului a unora dintre atribuțiile prevăzute de art. 141 din lege pre-

supune posibilitatea luării măsurilor corespunzătoare și legale față de persoanele vinovate. Dar posibilitatea suspendării din funcție a rectorului nu poate fi considerată ca prerogativă de natură „să știrbească autonomia universitară“, întrucât cel suspendat se poate adresa instanței judecătorești, iar, în sensul art. 93 alin. (2) din lege, rectorul poate fi revocat din funcție numai de către senatul universității, prin aceeași procedură folosită la numire.

III. Cu privire la neconstituționalitatea unor prevederi prin care se reglementează baza materială a învățământului

1. Sunt considerate neconstituționale prevederile art. 171 alin. (1) din lege, care „violează art. 41 și 135 din Constituție, atunci când prevăd că baza materială a învățământului de stat constă din întreg activul patrimonial al Ministerului Învățământului, al instituțiilor și unităților de învățământ și de cercetare științifică din sistemul de învățământ existent la data intrării în vigoare a legii“.

De fapt, sunt reproduse astfel, parțial, prevederile art. 166 alin. (1) din lege și acestea urmează să fie verificate sub aspectul constituționalității.

„Legea — se spune în motivarea obiecției de neconstituționalitate — nu face nici o diferențiere sub aspectul asigurării bazei materiale, deși proveniența spațiilor pentru procesul de învățământ, bibliotecilor, stațiunilor didactice și de cercetare, atelierelor școlare, fermele didactice, grădiniilor botanice, terenurilor agricole, căminelor, internatelor etc. trebuia să fi antrenat tratament legislativ diferențiat, din moment ce Constituția garantează dreptul de proprietate și creanțele asupra statului“. Multe din bunurile care în prezent aparțin bazei materiale a învățământului de stat — se arată în continuare — „au fost luate de statul comunist prin desființarea învățământului particular și a celui confesional“, așa încât „prin reînființarea acestor forme de învățământ era de așteptat să se facă și retrocedarea drepturilor cotropite“. Dar, în locul restituirii bunurilor către adevărații proprietari, „prin dispoziția luată s-a făcut o nouă naționalizare, măsură care este vădit neconstituțională“.

Într-adevăr, art. 41 alin. (1) din Constituție garantează dreptul de proprietate, precum și creanțele asupra statului. Astfel cum constant a decis Curtea Constituțională (de exemplu, prin Decizia nr. 4 din 3 iulie 1992, Decizia nr. 3 din 2 februarie 1993, Decizia nr. 23 din 27 aprilie 1993, Decizia nr. 127 din 16 noiembrie 1994, Decizia nr. 134 din 6 decembrie 1994), în conformitate cu regimul constituțional al dreptului de proprietate instituit prin Constituție, naționalizarea este o măsură neconstituțională. Dar supremația dispozițiilor constituționale, prevăzută de art. 51 din Constituție, se aplică exclusiv legilor și altor reglementări în vigoare sub imperiul Constituției actuale. Pe baza acestui criteriu, nu se poate constata violarea de către o lege anterioară Constituției

actuale a unor reguli instituite de această Constituție. Prin aplicarea criteriului ierarhic al supremației Constituției față de o lege anterioară ar însemna să se confere regimului constituțional actual un efect retroactiv, cu încălcarea principiului neretroactivității legilor, prevăzut de art. 15 alin. (2) din Constituție.

În considerarea supremației Constituției și a principiului neretroactivității, o lege poate fi apreciată numai în funcție de regimul constituțional sub imperiul căruia ea a fost adoptată, inclusiv în ce privește posibilitatea controlului constituționalității ei.

2. S-a considerat, de asemenea, că baza materială la care se referă art. 171 alin. (3) din lege, în realitate art. 166 alin. (3) din lege, „realizată din fondurile instituțiilor și întreprinderilor de stat“, ar fi trebuit „să se atribuie acestor instituții sau societăți comerciale și să nu se reintegreze în patrimoniul Ministerului Învățământului“.

Față de această obiecție de neconstituționalitate, sunt reiterabile unele dintre considerentele arătate în legătură cu regimul juridic al proprietății și consecințele ce decurg din conflictul intertemporal dintre legi.

Dar, astfel cum a fost formulată obiecția, ea evocă nu o problemă de neconstituționalitate, ci una de oportunitate legislativă, a cărei apreciere nu aparține competenței Curții Constituționale.

IV. Cu privire la neconstituționalitatea prevederilor art. 9 alin. (1) din Legea învățământului

Art. 9 alin. (1) din lege prevede următoarele: „Planurile învățământului primar, gimnazial, liceal și profesional includ religia ca disciplină școlară. În învățământul primar religia este disciplină obligatorie, în învățământul gimnazial este opțională, iar în învățământul liceal și profesional este facultativă. Elevul, cu acordul părintelui sau tutorelui legal instituit, alege pentru studiu religia și confesiunea“.

Obiecția de necostituționalitate privește numai cea de-a doua teză din cuprinsul art. 9 alin. (1), anume faptul că în învățământul primar „religia este disciplină obligatorie“. Prin aceasta — se arată în sesizare — sunt încălcate: a) prevederile art. 1 alin. (3) din Constituție referitoare la principiul „liberei dezvoltări a personalității umane“; b) prevederile art. 26 alin. (2) din Constituție, care consacră „dreptul persoanei fizice de a dispune de ea însăși“; c) prevederile art. 29 alin. (1) și (2) din Constituție, „care se referă la libertatea de conștiință“; d) prevederile art. 45 alin. (5) din Constituție, „care se referă la obligația autorităților publice de a contribui la asigurarea condițiilor pentru participarea liberă a tinerilor la viața politică, socială, economică, culturală și sportivă a țării“.

Prevederile contestate sub aspectul constituționalității urmează a fi examinate prin prisma câtorva norme cuprinse în legea fundamentală, precum și în Declarația Universală a

Drepturilor Omului, în pacte și în convenții internaționale, care sunt direct incidente. Astfel, potrivit art. 32 alin. (7), teza finală din Constituție, „în școlile de stat, învățământul religios este organizat și garantat prin lege“; potrivit art. 29 alin. (1), teza finală din Constituție, „nimeni nu poate fi constrâns să adopte o opinie ori să adere la o credință religioasă, contrare convingerilor sale“; potrivit art. 29 alin. (6) din Constituție, „părinții sau tutorii au dreptul de a asigura, potrivit propriilor convingeri, educația copiilor minori a căror răspundere le revine“. În sensul art. 18 din Declarația Universală a Drepturilor Omului, orice om are dreptul la libertatea gândirii, de conștiință și religie, acest drept incluzând libertatea de a-și schimba religia sau convingerea, precum și libertatea de a-și manifesta religia sau convingerea și prin învățatură; art. 18 alin. (1) din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice cuprinde o reglementare identică, dar, în alin. 2, se mai adaugă că „nimeni nu va fi supus vreunei constrângeri putând aduce atingere libertății sale de a avea sau de a adopta o religie sau o convingere la alegerea sa“; prin art. 13 pct. 3 din Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale, statele-părți la acest pact s-au angajat să respecte libertatea părinților și, atunci când este cazul, a tutorilor legali, de „a asigura educația religioasă și morală a copiilor lor în conformitate cu propriile lor convingeri“; art. 9 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului cuprinde o reglementare similară cu cea din art. 18 al Declarației Universale a Drepturilor Omului și cu cea din art. 18 alin. (1) al Pactului internațional cu privire la drepturile civile și politice.

În esență, toate aceste prevederi din Declarația Universală a Drepturilor Omului din pacte și convenții internaționale sunt reluate de art. 29 alin. (1) și alin. (6) din Constituția României.

Așa fiind, prevederile art. 9 alin. (1) din Legea învățământului nu pot fi interpretate decât în strictă conformitate cu cele ale art. 29 din Constituție, în sensul că „nimeni nu poate fi constrâns să adopte o opinie ori să adere la o credință religioasă contrare convingerilor sale“ și „părinții sau tutorii au dreptul de a asigura, potrivit propriilor convingeri, educația copiilor minori a căror răspundere le revine“. O altă interpretare ar fi vădit neconstituțională.

Art. 9 alin. (1), teza finală din Legea învățământului, permite însă o interpretare conformă prevederilor constituționale: „Elevul, cu acordul părintelui sau tutorelui legal instituit, alege pentru studiu religia și confesiunea“. Dreptul de „a alege“ semnifică și posibilitatea de a nu avea nici o opțiune religioasă. Iar „alegerea“, cu „acordul părintelui sau al tutorelui legal instituit“, asigură dreptul reprezentanților legali ai copilului de a decide, potrivit propriilor convingeri, în legătură cu educația copiilor minori, ca expresie a autorității părintești.

Introducerea în învățământul primar a religiei, ca „disciplină obligatorie“, nu înseamnă obligativitatea religiei pentru elevi, nesocotindu-se dreptul părintelui sau al tutorelui de a asigura educația copiilor minori potrivit propriilor convingeri. Prin coroborarea tezei a doua cu cea finală din structura art. 9 alin. (1) rezultă că „obligativitatea“ privește includerea

religiei ca disciplină în planurile de învățământ, religia și confesiunea rămânând să fie alese sau nu.

Prevederile art. 9 alin. (1) din Legea învățământului sunt deci constituționale, sub rezerva respectării dispozițiilor art. 29 alin. (1) și alin. (6) din Constituție.

Având în vedere considerentele expuse, în temeiul prevederilor art. 1 alin. (3), art. 4 alin. (2), art. 16 alin. (1), art. 20, art. 26 alin. (2), art. 29 alin. (1), (2) și (6), art. 32 alin. (2), (3) și (6), art. 41, art. 45 alin. (5) și art. 135 din Constituție, precum și ale prevederilor art. 144, lit. a) din Constituție și ale art. 20 alin. (2) și (3) din Legea nr. 47/1992,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

1. Prevederile art. 8 alin. (1), art. 92 alin. (3) și (4), art. 93 alin. (2) și (3), art. 118, art. 119 alin. (1), art. 120 alin. (2), art. 122 alin. (1) și (2), art. 123, art. 124, art. 158 alin. (1) și art. 166 alin. (1) și (3) din Legea învățământului sunt constituționale.

2. Prevederile art. 9 alin. (1) din Legea învățământului sunt constituționale numai dacă se respectă, conform art. 29 alin. (1) și (6) din Constituție, dreptul părinților sau tutorilor de a asigura, potrivit propriilor convingeri, educația copiilor minori a căror răspundere le revine.

3. Decizia se comunică Președintelui României și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Deliberarea a avut loc la data de 18 iulie 1995 și la ea au participat: Ioan Muraru, președinte, Costică Bulai, Mihai Constantinescu, Ioan Deleanu, Antonie Iorgovan, Lucian Stângu și Victor Dan Zlătescu, judecători.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE

prof. univ. dr. IOAN MURARU

Magistrat-asistent
Gabriela Dragomirescu

București, 18 iulie 1995.

Nr. 72.

ÎN ATENȚIA CELOR INTERESAȚI: ABONAȚI ȘI ALȚI CITITORI!

Prin Hotărârea Guvernului nr. 358/1991, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 137 din 1 iulie 1991, republicată în Monitorul Oficial nr. 95 din 13 aprilie 1994, a fost înființată Regia Autonomă „Monitorul Oficial”, sub autoritatea Camerei Deputaților, care are obligația publicării în Monitorul Oficial al României a actelor normative, nepublicarea lor atrăgând inexistența acestora.

Pentru a cunoaște legislația ce a fost adoptată după Revoluția din Decembrie 1989, pentru a fi informați cu privire la dezbaterile parlamentare, pentru a putea contacta partenerul de afaceri pe care îl doriți, pentru efectuarea formalităților de publicitate prevăzute de lege, Regia Autonomă „Monitorul Oficial”, prin Serviciul relații cu publicul și agenții economici, București, invită societățile comerciale, întreprinzătorii particulari din țară și din străinătate, precum și pe toți cei interesați, să se adreseze în acest scop zilnic între orele 8,00–15,00, iar vinerea, între orele 8,00–13,00, la telefon 211.57.30 sau direct la sediul acestuia din Str. Blanduziei nr. 1, sectorul 2.

Aducem, pe această cale, la cunoștință că, începând cu data de 1 ianuarie 1995, prețurile practicate de regie pentru publicațiile sale, la care puteți face abonamente la oficiile poștale sau la filialele „Rodipet”, sunt următoarele:

Valoarea abonamentului contractat
pentru trim. IV/1995 în cursul anului

	— lei —
	Trim. IV
• MONITORUL OFICIAL, Partea I, română	16.770
• MONITORUL OFICIAL, Partea I, maghiară (ROMÂNIA HIVATALOS KÖZLÖNYE)	27.600
• MONITORUL OFICIAL, Partea a II-a	51.840
• MONITORUL OFICIAL, Partea a III-a	9.600
• MONITORUL OFICIAL, Partea a IV-a	86.400
• COLECȚIA LEGISLAȚIA ROMÂNIEI	8.000
• COLECȚIA DE HOTĂRĂRI ALE GUVERNULUI ȘI ALTE ACTE NORMATIVE	17.980

Tarifele aplicate pentru publicațiile prevăzute de lege a fi inserate în „Monitorul Oficial”, de la data de 1 ianuarie 1995, sunt următoarele:

	Tarif pentru 1995 — lei —	
1. MONITORUL OFICIAL, Partea a III-a		
— pierderi de acte, de sigilii, ștampile, schimbări de nume, citații emise de instanțele judecătorești și notariatele de stat	per anunț	5.000
— acte procedurale ale instanțelor judecătorești a căror publicare este prevăzută de lege	per anunț	7.000
— extras-cerere pentru dobândirea sau renunțarea la cetățenia română	per anunț	12.000
— concursuri de ocupare de posturi didactice în învățământul superior	per cuvânt	100
— anunț privind examenul de capacitate pentru magistrați	per cuvânt	100
2. MONITORUL OFICIAL, Partea a IV-a		
— publicarea sentințelor judecătorești privind înființarea societăților comerciale	per anunț	55.000
— bilanțuri și conturi de profit și pierderi	per anunț	30.000
— modificări de capital social, în temeiul H.G. nr. 26/1992	per anunț	6.000
— lista activelor scoase la licitație sau a societăților comerciale propuse pentru privatizare	per poziție	15.000
— acte adiționale, precum și alte publicații ale agenților economici, sub formă de text, a căror publicare este prevăzută de lege (somații, convocări, procese-verbale ale adunărilor generale, prospecte de emisiune, contracte de societate etc.)	per pagină manuscris	39.000
— publicații cu prezentare tabelară	per rând coloană	1.900
— anunț pentru licitație în vederea acordării unei concesiuni aprobate de Guvern	per anunț	9.000

Plata publicațiilor cuprinse în Partea a III-a și Partea a IV-a se va face prin mandat poștal pe adresa: Regia Autonomă „Monitorul Oficial”, Calea 13 Septembrie — Palatul Parlamentului, sectorul 5, București, cont de decontare 30.98.12.301 B.C.R. — S.M.B. sau, după caz, cu dispoziție sau ordin de plată.

EDITOR: PARLAMENTUL ROMÂNIEI — CAMERA DEPUTAȚILOR

Regia Autonomă „Monitorul Oficial”, București, Calea 13 Septembrie — Palatul Parlamentului, sectorul 5,
cont nr. 30.98.12.301 B.C.R. — S.M.B.

Adresa pentru publicitate : Serviciul relații cu publicul și agenții economici, București,
Str. Blanduziei nr. 1, sectorul 2, telefon 211.57.30.

Tiparul : Tipografia „Monitorul Oficial”, București, Str. Jiului nr. 163, sectorul 1, telefon 668.55.58.